

Załącznik do Uchwały Nr....
Rady Miejskiej w Bytomiu
z dnia.....2015 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 -2020

Bytom 2015

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Diagnoza sytuacji społecznej Bytomia	6
1.1. Ogólna charakterystyka społeczno-gospodarczych uwarunkowań strategii	6
1.2. Charakterystyka dominujących problemów społecznych	10
2. Metodyka pracy nad strategią danych	24
3. Analiza SWOT wskazanych obszarów problemowych	32
3.1. Obszar problemowy I – Bezrobocie i rynek pracy	32
3.2. Obszar problemowy II – Jakość życia społecznego	35
3.3. Obszar problemowy III – Dysfunkcje społeczne	38
3.4. Obszar problemowy IV – Rodzina	41
4. Analiza SWOT dla całego obszaru polityki społecznej	47
5. Obszary priorytetowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020 i odpowiadające im kierunki oddziaływania	49
6. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020	50
6.1. Obszar problemowy I – Bezrobocie i rynek pracy	51
6.2. Obszar problemowy II – Jakość życia społecznego	53
6.2. Obszar problemowy III – Dysfunkcje społeczne	55
6.4. Obszar problemowy IV - Rodzina	56
7. Siatka celów i działań	59
8. Ramy finansowe strategii	73
9. Wdrażanie strategii	74
10. Monitorowanie i ewaluacja przebiegu realizacji strategii	77
11. Spodziewane efekty realizacji strategii – prognoza zmian w zakresie objętym strategią	80
Spis rysunków	101
Spis wykresów	101
Spis tabel	101
Wykaz skrótów	102

Wprowadzenie

Bytom w ostatnim okresie przeżywa poważny kryzys, którego efekty widoczne są we wszystkich analizach i statystykach ekonomicznych i społecznych. Dane prezentowane w tych opracowaniach są alarmujące. Bytom został zaliczony do najbardziej problemowych miast w Europie¹. Zła sytuacja ekonomiczna, nasilenie się problemów społecznych, takich jak bezrobocie, patologie społeczne, rozpad więzi społecznych i rodzinnych, zanikanie tradycyjnych wartości w życiu rodzinnym i społecznym, migracje za pracą, a co za tym idzie depopulacja miasta, to skutek transformacji gospodarczej, a przede wszystkim upadku przemysłu ciężkiego (górniczego i hutniczego), który determinował niemal wszystkie aspekty życia mieszkańców miasta. Równocześnie nadmierna, długoletnia eksploatacja węgla, przy zaniechaniu koniecznych inwestycji w przemysł wydobywczy, doprowadziła do katastrofalnych szkód dla całego środowiska, w tym substancji budowlanej miasta. Zgodnie z dokumentem „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” Bytom kwalifikuje się do obszarów zdefiniowanych jako „obszary degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej”². Wobec takich problemów przygotowanie zaktualizowanej koncepcji strategicznych rozwiązań problemów społecznych miasta jest wyzwaniem priorytetowym.

Wynikający z ustawy o pomocy społecznej³ obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, stwarza jednocześnie okazję przygotowania dokumentu, który może posłużyć jako narzędzie wprowadzania zmian i osiągnięcia celów rozwojowych dla miasta. Choć strategia ta, odnosi się do zagadnień problemowych w obszarze społecznym, to w propozycjach interwencji nawiązuje do ogólniejszej wizji rozwoju, nakreślonej w *Strategii Rozwoju Miasta Bytom 2020+*. Możliwa poprawa warunków życia społecznego bez powiązania ich ze zmianami w pozostałych obszarach funkcjonowania.

Należy równocześnie pamiętać, iż rolą władz publicznych w zakresie polityki społecznej, jest przede wszystkim kreowanie warunków dla społecznego rozwoju i samodzielnego zaspokajania potrzeb społecznych. Cele polityki społecznej we Wspólnocie Europejskiej również promują rozwiązania ukierunkowane na wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego, pozwalającego na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym czyli pomocy dla samopomocy. Dlatego

¹ „Bytom 2020+ Uwarunkowania społeczno-gospodarcze rozwoju Bytomia jako Obszaru Strategicznej Interwencji wymagającego kompleksowej rewitalizacji”; źródło: <http://www.bytom.pl/obszar-strategicznej-interwencji>

² tamże, str.9

³ art. 16 b ust.1 oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015, poz. 163 z późn. zm.)

oprócz działań o charakterze interwencyjnym strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna uwzględnia podejmowanie działań w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki społecznej oraz działań aktywizujących osoby zagrożone marginalizacją.

Dla zapewnienia skuteczności działań w procesie zmian niezbędna jest aktywna współpraca osób objętych oddziaływaniem instytucji pomocowych udzielających wsparcia. Obowiązek ten nakłada sama ustawa, która stanowi, że: „osoby lub rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej”⁴. Drugim ważnym elementem jest efektywna współpraca pomiędzy samymi instytucjami. Miasto zaspokajając potrzeby mieszkańców powołuje różnego typu jednostki organizacyjne i podejmuje współpracę z innymi podmiotami działającymi w sferze integracji społecznej, które winny działać według wspólnie przyjętej strategii i realizować wynikające z niej cele. Na podstawie art. 16 b ustawy o pomocy społecznej strategia zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określone cele strategiczne dla projektowanych zmian;
- 4) kierunki niezbędnych działań;
- 5) ramy finansowe;
- 6) sposoby i wskaźniki realizacji działań.

Miasto na prawach powiatu Bytom jest gminą wykonującą zadania gminy i powiatu. Zadania w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców miasta określają niżej wymienione podstawowe akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
- 5) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. nr 43, poz. 225 z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. nr 127, poz. 721 z późn. zm.);

⁴ art. 4 ustawy o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.)

- 7) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz.149 z późn. zm.);
- 8) ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz.1286);
- 9) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.);
- 10) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.);
- 11) ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz 859 z późn. zm.);
- 12) ustawa z dnia 21 czerwca 2011 roku o dodatkach mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz. U. 2013 r., poz. 966 z późn. zm.);
- 13) ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

Zaproponowane w niniejszym dokumencie strategicznym rozwiązania uwzględniają kompetencje i obowiązki nałożone na miasto powyższymi przepisami prawa.

1. Diagnoza sytuacji społecznej Bytomia⁵

Zgodnie z podejściem pragmatycznym planowanie działań naprawczych nie wymaga gromadzenia danych i prowadzenia analiz dotyczących wszystkich obszarów życia społecznego, gdyż nie do końca jest to przydatne, a ponadto jest bardzo pracochłonne i kosztowne⁶. Dla potrzeb oceny sytuacji społecznej miasta przyjęto węższe rozumienie diagnozy społecznej – polegające na *rozpoznaniu zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian*⁷. Przeprowadzona analiza sytuacji społecznej pozwala odpowiedzieć na pytanie *jak jest?* w odniesieniu do stanu pożądanego, zdefiniowanego w celach strategicznych. Elementem diagnozy społecznej, oprócz rozpoznania natury i przyczyn trudności, jest także wiedza na temat dostępnych sił i zasobów tkwiących w środowisku. Uruchamianie istniejącego potencjału pozwala szybciej i skuteczniej osiągnąć cele, niż budowanie od podstaw warunków do zmiany.

1.1. Ogólna charakterystyka społeczno-gospodarczych uwarunkowań strategii⁸

Bytom to szóste co do wielkości miasto w województwie śląskim. Centralne położenie w obszarze województwa, zapewnia miastu atrakcyjną dostępność komunikacyjną i podnosi atrakcyjność inwestycyjną miasta. Pod względem administracyjnym Bytom jest miastem na prawach powiatu, co oznacza, iż realizuje zadania zarówno gminy, jak i powiatu. Na koniec 2014 r. liczba ludności⁹ miasta wynosiła 157 074 osoby, w tym 82 077 (52,3%) stanowiły kobiety. W ostatnich dwóch dziesięcioleciach populacja miasta zmniejszyła się o około 80 tys. co jest efektem procesów emigracyjnych (ujemne saldo migracji) i spadku liczby urodzeń. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2013 r. wynosił (-2,8) i był dwukrotnie niższy niż średnia dla województwa (-1,4). Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności w tym samym roku wynosiło (-5,3) i było wartością ponad 2,5-krotnie większą niż średnia wojewódzka (-2)¹⁰:

Struktura demograficzna mieszkańców określa uwarunkowania rozwoju ekonomicznego i społecznego oraz determinuje politykę w tym zakresie. Wpływa bowiem na zapotrzebowanie

⁵ Szczegółowe dane liczbowe ilustrujące rozmiary występujących problemów społecznych są zawarte w sprawozdaniach sporządzanych corocznie przez MOPR, tj. *Ocena zasobów pomocy społecznej oraz sprawozdanie MPiPS – 03*. Nie wydaje się celowym powielanie wszystkich zawartych w tych opracowaniach informacji, wykorzystano jedynie te, które zgodnie z przyjętą koncepcją diagnozy przedstawiają obraz sytuacji społecznych w kluczowych obszarach problematycznych.

⁶ por.: Ch. D. Garvin, B.A. Seabury: „Działania interpersonalne w pracy socjalnej” 1998, str. 215

⁷ por.: B. Szatur – Jaworska: *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, str.1, w: *Polityka społeczna*, red. G.Firlit-Fesnak, M.Szylko-Skoczny

⁸ opracowano na podstawie: „*Raport o stanie miasta Bytom 2014*” źródło: www.bytom.pl/plik/2747,raport-2014-4-pdf; „*Bytom 2020+ uwarunkowania społeczno - gospodarcze rozwoju jako OSI wymagającego kompleksowej rewitalizacji*”; źródło: www.bytom.pl/plik/1021,bytom-uwarunkowania-pdf oraz danych WUS Katowice

⁹ „*Raport o stanie miasta Bytom 2014*” j.w.

¹⁰ <http://katowice.stat.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca/> miasto Bytom

na usługi społeczne (edukacja, ochrona zdrowia, usługi opiekuńcze, rekreacja) i funkcjonowanie systemu zabezpieczenia społecznego, kształtuje strukturę popytu konsumpcyjnego na dobra i usługi oraz podaż pracy¹¹. Analiza danych demograficznych dla miasta¹² pod względem wieku i płci wskazuje na przewagę kobiet i procesy starzenia się społeczeństwa: w 2014 r. na 100 mężczyzn przypadało 109 kobiet, zaś najliczniejszą grupą były osoby w przedziale wiekowym od 25–39 lat, a w dalszej kolejności od 50–64 lat. Bytom jest miastem „starzejącym się”. Wskaźnik starości demograficznej wynosi 24,3%. Pod koniec 2014 ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła 21,2% ogółu mieszkańców i wskazuje na tendencję wzrastającą wobec lat poprzednich (2010 r. – 18,8%) oraz wobec średniej dla województwa (19,3%). Stąd problemy osób starszych powinny być w sposób szczególny uwzględnione w polityce społecznej miasta, tak w sferze infrastruktury społecznej, jak i w ofercie usług pomocowych. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła w mieście 62,3% całej populacji.

Wykres 1. Ludność wg wieku w stosunku do ogółu ludności w %

Źródło: WUS Statystyczne vademecum samorządowca 2013: miasto Bytom

Głównymi źródłami dochodów¹³ mieszkańców jest praca najemna i świadczenia emerytalno - rentowe. Dochody z własnej działalności gospodarczej nie są udziałem dużej liczby osób pracujących. Stopa przedsiębiorczości wynosząca 135 na 1000 osób jest niższa niż dla województwa śląskiego (154). Mimo, iż przemysł wydobywczy przechodzi fazę wygaszania, to nadal stanowi główne źródło zatrudnienia mieszkańców miasta (14%). Kolejnymi branżami pod względem ilości zatrudnienia bytomian są: handel, edukacja i opieka zdrowotna. Z raportu Głównego Urzędu

¹¹ por.: „Statystyka społeczna”, red. nauk. Tomasz Panek, PWE, Warszawa 2007, str.67

¹² <http://katowice.stat.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca/> miasto Bytom oraz „Raport o stanie miasta Bytom 2014”

¹³ „Ocena kondycji ekonomicznej osób fizycznych i podmiotów gospodarczych miasta Bytom” źródło: www.gzm.org.pl/project/zdjeciaDodatkowe/Raport_z_badań_Bytom.pdf

Statystycznego za rok 2013 wynika, iż na 1.000 mieszkańców Bytomia tylko 184 osoby są aktywne zawodowo – dla porównania: średnia dla województwa wynosi 257 osób.

Jak wynika z raportu¹⁴ z badań dotyczących kondycji ekonomiczno - społecznej Bytomia w 2011 roku około 55% społeczeństwa powyżej 20 roku życia miało wykształcenie średnie lub wyższe, zaś 28% - zasadnicze zawodowe.

Na warunki życia w mieście wpływ ma również stan substancji mieszkaniowej¹⁵, który w przypadku Bytomia jest poważnym wyzwaniem ze względu na zły stan techniczny, jak i niską podaż mieszkań. Miasto dysponuje potencjałem mieszkaniowym wynoszącym ok. 73 tys. mieszkań o różnych formach własności. W gestii gospodarki komunalnej pozostaje 12 947 mieszkań, w tym: 6 028 mieszkań w budynkach stanowiących zasób gminy, w tym także budynki osób fizycznych nieznanymi z miejsca zamieszkania oraz 6 919 lokali gminnych usytuowanych w budynkach wspólnot mieszkaniowych. Nieznaczny zasób tych mieszkań (1,8%) został wybudowany po 1980 r. Ograniczenia w budownictwie wynikają m.in. ze stanu terenów, zdewastowanych eksploatacją górniczą. Z tego też powodu wiele budynków czeka na wyburzenie – 1 480 lokali to tzw. wolnostany. Zatem możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w mieście są ograniczone. Według danych na koniec grudnia 2014 r., miasto posiadało 310 mieszkań socjalnych. Z ogólnej liczby wniosków o przydział lokali mieszkalnych w latach 2008 - 2012 zrealizowanych zostało niespełna 33%, z czego lokale socjalne stanowiły ok. 11%. W 2014 r. na 1 153 wnioski o przyznanie lokalu mieszkalnego z zasobów miasta zrealizowanych zostało 297 (25,7%), z czego 32 to lokale socjalne.

Analizując strukturę wydatków miasta w podziale na poszczególne zadania widać, iż systematycznie zmniejsza się udział nakładów na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (1,3%), kulturę fizyczną (1,7%) gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (5,9%). Poziom finansowania tych dziedzin życia społecznego znacząco wpływa na jakość życia mieszkańców, która wyraźnie spada, na co wskazują badania społeczne i opinie mieszkańców. Koszt zadań pomocy społecznej w 2013 r. stanowił 20,6% wydatków miasta i był on nieznacznie wyższy niż w latach poprzednich. Równocześnie, co trzeba podkreślić, wzrosła liczba potrzebujących.

STRUKTURA WYDATKÓW Z BUDŻETU MIASTA WG DZIAŁÓW W %			
<i>dział budżetowy</i>	<i>2010</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
kultura i ochrona dziedzictwa	1,4	1,5	1,3
kultura fizyczna	3,6	2,7	1,7
pomoc społeczna i pozostałe zadania z polityki	19,4	18,1	20,6

¹⁴ tamże

¹⁵ „Raport o stanie miasta Bytom 2014”, źródło: j.w.

społecznej			
ochrona zdrowia	2,3	1,7	3
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,9	1,8	2
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	12,6	7,6	5,9
gospodarka mieszkaniowa	2,1	11,7	12,1

Tab. 1. Struktura wydatków z budżetu miasta wg działów w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUS Statystyczne vademecum samorządowca 2013: miasto Bytom

Na tle ogólnej liczby 66 miast na prawach powiatu w Polsce¹⁶ ilustrowany wskaźnikami obraz sytuacji gospodarczej i społecznej Bytomia jest niekorzystny. Im niższa pozycja w rankingu tym gorzej. I tak pod względem:

- a) zagrożenia bezrobociem - Bytom zajmuje 65 lokatę,
- b) liczby osób korzystających ze środków pomocy społecznej - 55 lokatę,
- c) wielkości dochodów własnych miasta na 1 mieszkańca - 44 lokatę,
- d) wielkości wydatków na 1 mieszkańca - 57 lokatę,
- e) liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 10 tys. mieszkańców - 60 lokatę,
- f) pod względem przeciętnej powierzchni mieszkaniowej na 1 osobę - 55 lokatę,
- g) salda migracji - 57 lokatę,
- h) liczby podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców - 55 lokatę.

Z powyższych porównań wynika, iż Bytom jest miastem o dużej skali bezrobocia, znaczącej liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, niskich dochodach i nakładach finansowych służących podnoszeniu jakości życia, małej aktywności gospodarczej mieszkańców i niskiej atrakcyjności dla mieszkańców. Zakwalifikowanie Bytomia do obszarów degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej¹⁷ daje paradoksalnie miastu szansę, jaką jest możliwość pozyskania dodatkowego wsparcia finansowego na przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

¹⁶ katowice.stat.gov.pl/vademecum/vademecum.../miasto_bytom.pdf

¹⁷ „Bytom 2020+ uwarunkowania społeczno - gospodarcze rozwoju jako OSI wymagającego kompleksowej rewitalizacji” źródło: www.bytom.pl/plik/1021,bytom-uwarunkowania-pdf

1.2. Charakterystyka dominujących problemów społecznych

Bezrobocie i rynek pracy¹⁸

Od wielu lat liczba bezrobotnych w Bytomiu jest jedną z najwyższych w województwie śląskim. Na koniec grudnia 2014 r. stopa bezrobocia w Bytomiu wynosiła 19,2%, co sytuuje miasto na przedostatniej pozycji wśród powiatów i znacząco przewyższa średnią dla całego województwa, dla którego stopa bezrobocia wynosiła 9,6¹⁹.

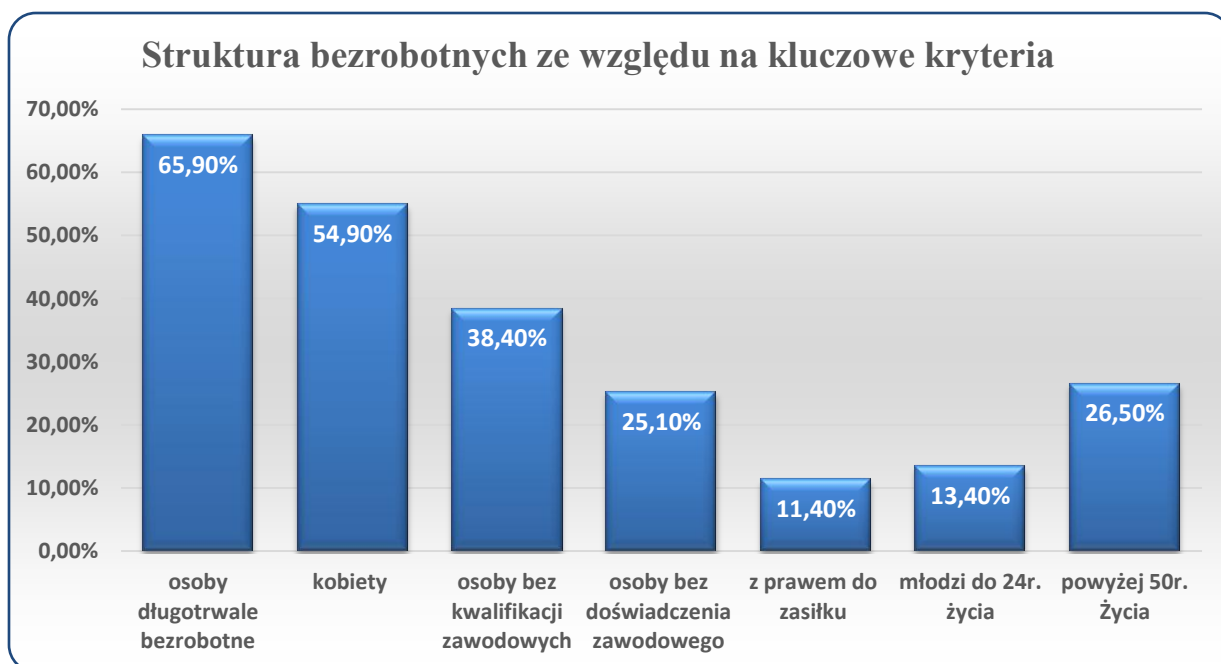
Wykres 2. Stopa bezrobocia w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUS w Katowicach i PUP w Bytomiu

Spośród 10 387 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu na koniec grudnia 2014 r., największą liczbę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne: 6 846 (65,9%), a ponad połowa zarejestrowanych to kobiety: 5 705 (54,9%). Pod względem kwalifikacji zawodowych największą grupę stanowią osoby bez kwalifikacji zawodowych – 3 986 (38,4%) i osoby bez doświadczenia zawodowego – 2 606 (25,1%). Wśród zarejestrowanych tylko 1 188 (11,4%) osób posiadało prawo do zasiłku dla bezrobotnych. Pod względem kryterium wieku – 1 390 (13,4%) bezrobotnych to młodzież w wieku 18 -24 lata, 2 751 (26,5%) to osoby powyżej 50 roku życia.

¹⁸opracowano na podstawie: Sprawozdania z działalności PUP w Bytomiu za 2014, źródło: <http://bytom.praca.gov.pl/rynek-pracy/publikacje>

¹⁹<http://katowice.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/foldery/wojewodztwo-slaskie-w-liczbach-2015,2,5.html>

Wykres 3. Struktura bezrobotnych ze względu na kluczowe kryteria

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności PUP w Bytomiu za 2014 r.

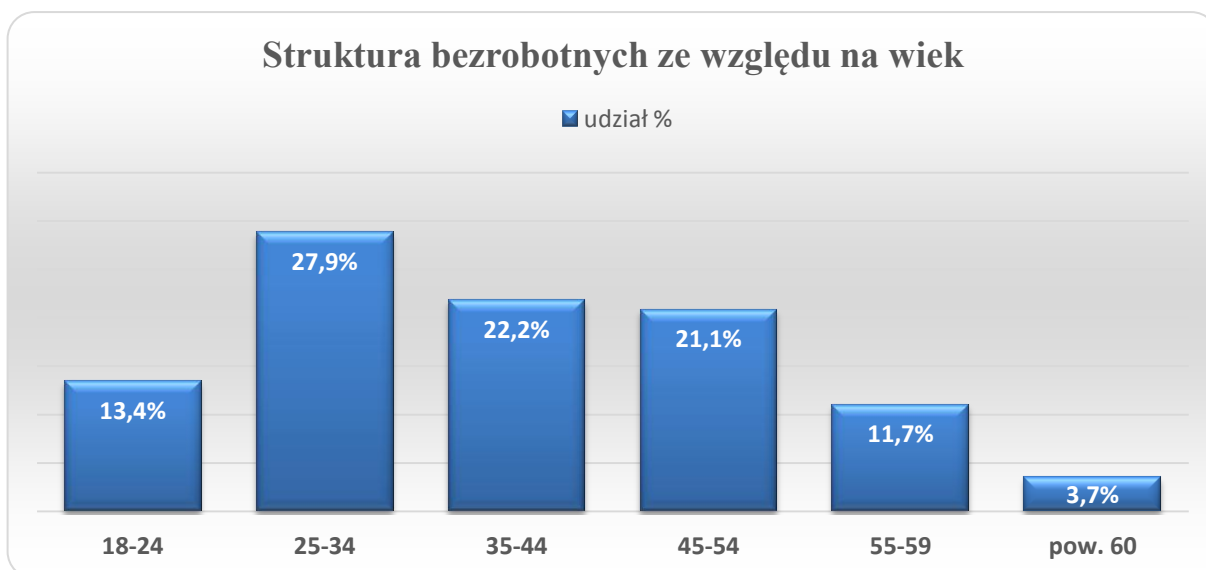
Pozostałe kategorie bezrobotnych przedstawiają się następująco:²⁰

- a) 8 505 (81,8%) osób poprzednio pracowało,
- b) 392 (3,7%) osoby zwolniono z przyczyn zakładu pracy,
- c) 470 (4,5%) to osoby niepełnosprawne,
- d) 6 870 (6,1%) to osoby bez wykształcenia średniego,
- e) 1 823 (17,5%) to kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- f) 1 836 (17,7%) to osoby samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- g) 614 (5,9%) to osoby po odbyciu kary pozbawienia wolności.

Jak wynika ze statystyk, największe wyzwanie dla rynku pracy stanowią osoby w kategorii wiekowej 25 - 34 oraz bez wykształcenia formalnego i zawodowego.

W 2014 roku najwyższy odsetek bezrobotnych dotyczył osób w kategorii wiekowej 25 - 34 lata i wynosił 27,9% ogółu bezrobotnych; 22,2% w kategorii wiekowej 35 - 44; 21,1% stanowiły osoby w kategorii wiekowej 45 - 54; 11,7% stanowiły osoby w wieku 55 - 59, zaś osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 3,7% bezrobotnych.

²⁰ na podstawie: Sprawozdania z działalności PUP w Bytomiu za 2014 r.

Wykres 4. Struktura bezrobotnych ze względu na wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności PUP w Bytomiu za 2014 r.

Pod względem wykształcenia: największy odsetek bezrobotnych stanowiły osoby bez wykształcenia (ok. 40%), następnie z wykształceniem zawodowym (26,8%), osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (18,9%), osoby ze średnim wykształceniem (8,2%), zaś najniższy odsetek stanowiły osoby z wyższym wykształceniem (6,3%).

Wykres 5. Struktura bezrobotnych w 2014 r. ze względu na poziom wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności PUP w Bytomiu za 2014 r.

Możliwości i zasoby w zakresie reintegracji zawodowej bezrobotnych²¹

PUP w ramach swojej działalności statutowej stosuje różnorodne instrumenty aktywizacji zawodowej w celu reintegracji zawodowej i społecznej zarejestrowanych osób. W 2014 roku zaproponowano bezrobotnym następujące formy aktywizujące i wspierające zatrudnienie:

- a) szkolenia – 803 osoby, czyli 6,94% wszystkich osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu miało możliwość skorzystania z tej formy aktywizacji. Szkolenia można było odbyć w formie studiów podyplomowych oraz wykorzystać bony szkoleniowe,
- b) poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe,
- c) informacje gospodarcze dla osób, które zamierzały rozpocząć działalność gospodarczą,
- d) dofinansowanie do rozpoczęcia działalności gospodarczej (129 osób), wyposażenie i wyposażenie stanowiska pracy (48), refundacja opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne,
- e) staże (1100 osób), prace interwencyjne (8 osób), roboty publiczne (389 osób), prace społecznie użyteczne (152 osoby), Program Aktywizacja i Integracja (52 osoby),
- f) działania wspierające, takie jak refundacje kosztów opieki nad dzieckiem (8 osób), refundacje kosztów dojazdu oraz dodatki aktywizacyjne (695 osób), staże (15 osób) i szkolenia (15 osób) dla osób niepełnosprawnych, indywidualne programy zatrudnienia socjalnego, służące reintegracji społeczno-zawodowej w ramach działalności dwóch centrów integracji społecznej (35 osób).

Osobne możliwości stwarza dostęp do środków EFS – w 2014 roku wsparciem w ramach różnego typu projektów objęto 1558 osób. Dzięki realizacji wszystkich wyżej wymienionych form, aktywizacją zawodową objęto łączne 2 711 osób, na kwotę 14,7 mln zł. Źródłem finansowania działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych były środki Funduszu Pracy, środki PFRON oraz EFS.

Poziom i warunki życia osób i rodzin²²

Ocena poziomu życia rodzin ogranicza się do sytuacji osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, udzielonej przez MOPR. Od kilku lat liczba beneficjentów pomocy społecznej stanowi ok. 9% populacji miasta. W 2014 roku ogólna liczba korzystających z różnych form pomocy wyniosła 15 305 osób. W tej wielkości zawiera się ok. 6,5 tys. rodzin. Wydatki ogółem na zadania polityki społecznej wyniosły w 2014 roku prawie 140 mln zł (139 898 016,00 zł), z czego na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie przeznaczono 110 895 857 złotych.

²¹ sprawozdanie z działalności PUP w Bytomiu za 2014, źródło: <http://bytom.praca.gov.pl/rynek-pracy/publikacje>

²² dane wykazane w opracowaniu pochodzą z „Oceny zasobów w pomocy społecznej za rok 2014” oraz ze sprawozdania MPiPS - 03 za 2014 r. opracowanych przez MOPR w Bytomiu

Świadczenia pieniężne przyznano 8 925 osobom. W ogólnej kwocie przekazanych w MOPR na wypłatę zasiłków pieniężnych 4,5% stanowił koszt wypłaty zasiłków stałych, a koszt zasiłków okresowych wyniósł 10,5% ogółu wydatków. Z tych dwóch form pomocy finansowej skorzystało prawie 6 tys. osób. Biorąc pod uwagę fakt, iż jest to pomoc przyznawana osobom w najtrudniejszej sytuacji finansowej, oznacza to, że ok. 66% beneficjentów stanowią osoby, które wymagają systemowego wsparcia, gdyż nie mają swojego własnego w miarę stabilnego zabezpieczenia.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie MPiPS- 03 za 2014 r.

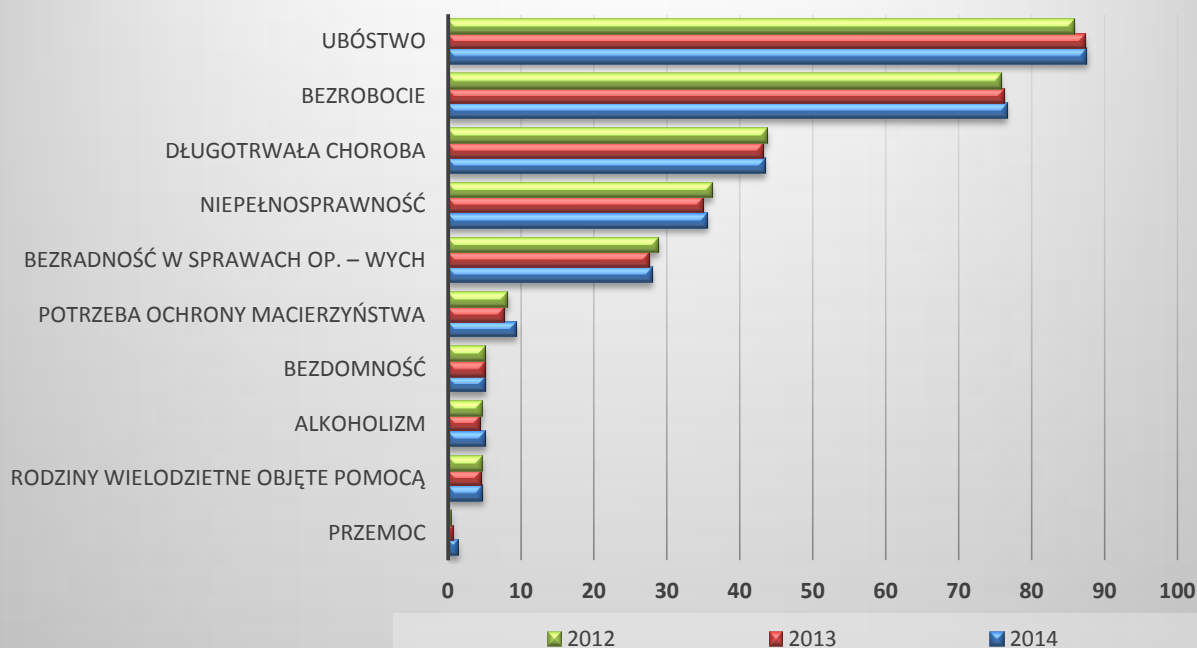
Największa liczba osób i rodzin objętych pomocą i jednocześnie pozostających bez pracy zamieszkuje dzielnice: Śródmieście, Rozbark i Szombierki. Rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne stanowiły ok. 94% korzystających, zaś ze świadczeń niepieniężnych skorzystało ok. 33% rodzin. Wśród osób objętych pomocą, długotrwale korzystający ze wsparcia stanowią prawie 72% ogółu beneficjentów. Liczba dzieci, do których trafiła pomoc stanowiła 28% ogółu, natomiast osoby starsze to 4,3% ogólnej liczby klientów.

Osoby bezdomne mogą korzystać z pomocy udzielanej w noclegowni oraz w domu dla bezdomnych, gdzie realizowane są indywidualne programy wychodzenia z bezdomności. W 2014 r. placówki te dysponowały ogółem 162 miejscami, udzieliły pomocy 307 osobom bezdomnym.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej

Wskazując przyczyny udzielania pomocy osobom i rodzinom, objętym wsparciem MOPR, odnosimy się poniekąd do niezaspokojonych potrzeb tych rodzin.

Przyczyny korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej w 2014 r. w %

Wykres 7. Przyczyny korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej w 2014 r. w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ocena zasobów w pomocy społecznej za rok 2014

Przyczyny korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej (%)	2014	2013	2012
ubóstwo	87,6	87,4	85,8
bezrobocie	76,6	76,2	75,8
długotrwała choroba	43,5	43,2	43,8
niepełnosprawność	35,6	35,0	36,2
beZRADNOŚĆ W SPRAWACH opiekuńczo – wychowawczych	28,0	27,6	28,8
potrzeba ochrony macierzyństwa	9,4	7,8	8,2
rodziny wielodzietne objęte pomocą	4,8	4,6	4,7
przemoc	1,4	0,8	0,5
alkoholizm	5,2	4,5	4,7
beZdomność	5,2	5,2	5,1

Tab. 2. Przyczyny korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów w pomocy społecznej za rok 2014

Jak widać z powyższego zestawienia, dominującym powodem, dla którego rodziny i osoby ubiegają się o pomoc, jest ubóstwo, wynikające z braku możliwości uzyskania dochodu z powodu

bezrobocia lub złego stanu zdrowia. Długotrwała choroba i niepełnosprawność są przyczynami niezaspokojonych potrzeb dla ok. 40% rodzin, które wymagają nie tylko wsparcia finansowego, ale także wsparcia w formie usług społecznych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych. Problem ten najczęściej dotyczy rodzin emerytów i rencistów, których jest 668 w ogólnej liczbie rodzin (6492) objętych pomocą MOPR. Patologiczne zachowania, takie jak przemoc czy nadużywanie alkoholu, występujące w rodzinach objętych pomocą nie są dominującymi przyczynami korzystania z pomocy, ale ich skutki dla funkcjonowania i wychowywania dzieci są niejednokrotnie znacznie bardziej dotkliwe niż niedostatki materialne.

Analizując potrzeby osób i rodzin objętych pomocą, wskazujemy równocześnie na możliwości ich zaspokojenia, jakimi dysponujemy na danym terenie. Kluczowe znaczenie ma pomoc w formie pracy socjalnej, polegającej na rozpoznaniu trudnej sytuacji, ukierunkowaniu procesu wsparcia, zawarciu kontraktów socjalnych, przyznaniu specjalistycznej, fachowej pomocy czy poradnictwa, udzieleniu pomocy materialnej w formie zasiłków bądź rzeczowej. Bardziej kompleksowe działania mogą polegać na uruchomieniu celowych programów opracowanych dla konkretnych osób, których problemy wymagają długofalowych i specjalistycznych rozwiązań, np. programy wychodzenia z bezdomności, zatrudnienia socjalnego, indywidualne programy usamodzielnienia, integracji cudzoziemców.

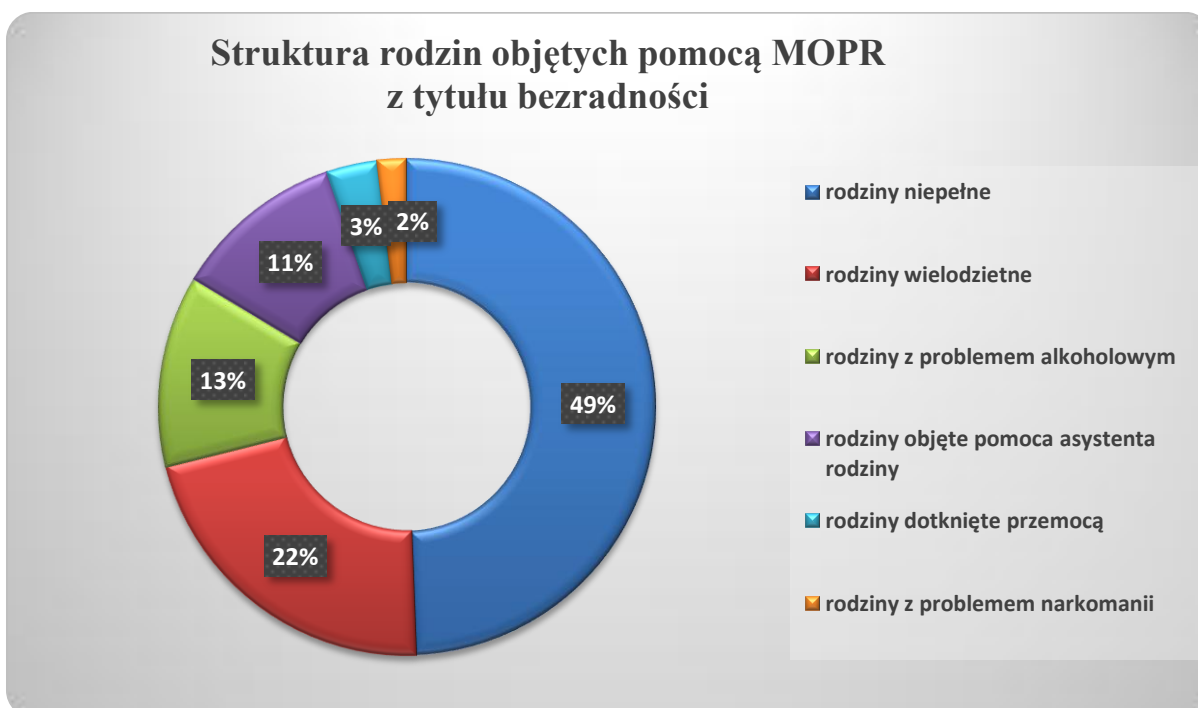
Pomoc rodzinom

Poza problemami finansowymi, rodziny korzystające ze wsparcia MOPR borykają się z szeregiem problemów, związanych z wypełnieniem funkcji rodziny. Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z pomocy skorzystało ogółem 1 681 rodzin, z czego 1 231 były to rodziny niepełne, zaś 541 to rodziny wielodzietne. Przyczyną objęcia wsparciem MOPR były również zachowania patologiczne takie, jak: przemoc w rodzinie – 84 rodziny, alkoholizm – 312, problem narkomanii – 46. Rodziny tzw. problemowe mogą korzystać z pomocy asystenta rodziny. W 2014 r. w Bytomiu pracowało 17 asystentów, którzy udzielili wsparcia 278 rodzinom.

Wykres 8. Liczba rodzin objętych pomocą MOPR z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS - 03 za 2014 r.

Wykres 9. Struktura rodzin objętych pomocą MOPR z tytułu bezradności

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS - 03 za 2014 r.

Najtrudniejszym wyzwaniem w realizacji zadań pomocowych są interwencje w rodzinach, w których występuje przemoc domowa, alkoholizm i narkomania. Rodziny te wymagają długofalowego wsparcia opartego na celowym planie pomocy, realizowanym przez zespół specjalistów reprezentujących różne instytucje. Ze sprawozdania z działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za rok 2014 wynika, iż do Przewodniczącej ZI wpłynęły 294 formularze „Niebieska Karta”. W 184 przypadkach przemoc powiązana była z nadużywaniem alkoholu. W 154 przypadkach przemoc miała miejsce w rodzinach bez dzieci, zaś w pozostałych 140, dzieci były jej świadkami. W tej liczbie w 56 przypadkach dzieci doświadczały przemocy. Dla potrzeb realizacji pomocy, rodzinom uwikłanym w przemoc, pracowało 538 grup roboczych, z czego 268 zostało powołanych w 2014 r.

Wykres 10. Liczba rodzin, w których zastosowano procedurę „Niebieskiej Karty”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania ZI za 2014 r.

Wykres 11. Liczba rodzin uwikłanych w przemoc domową

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania ZI 2014 r.

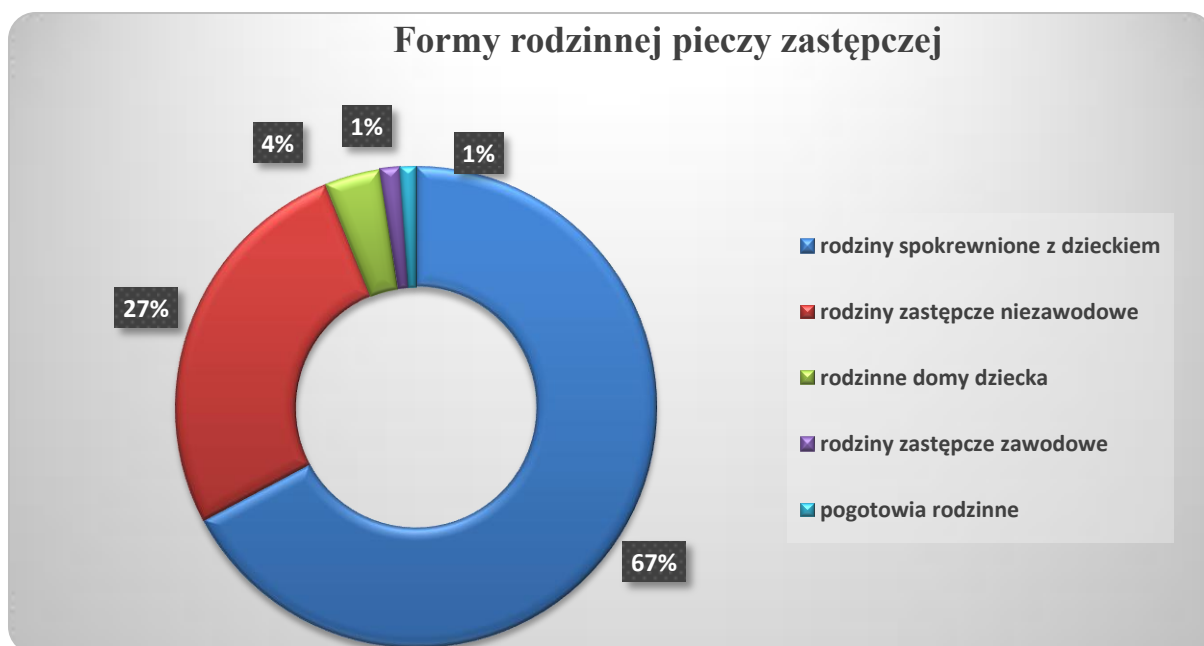
Poza wsparciem ze strony członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych, rodziny doświadczające przemocy, objęte są także specjalistyczną pomocą w ramach działalności CIK i PU. W 2014 r.²³ 55 osób doznających przemocy skorzystało ze schronienia, 31 osób stosujących przemoc objętych zostało indywidualną terapią, a z terapii dla doświadczających przemocy skorzystały 82 osoby. Pomocą w formie terapii grupowej (program korekcyjno-edukacyjny) objęto 25 osób, zaś 26 osób doświadczających przemocy uczestniczyło w zajęciach psychoedukacji.

Nadużywanie alkoholu, a często wręcz uzależnienie to kolejny problem, z którym borykają się bytomskie rodziny. W 2014 roku CIK i PU prowadziło terapię indywidualną z 479 osobami uzależnionymi i 179 osobami współuzależnionymi, zaś z grupowej formy terapii o charakterze edukacyjnym skorzystało 160 osób. Działaniom tym towarzyszyły akcje profilaktyczne dotyczące problemu uzależnień, skierowane do dzieci i młodzieży, w których wzięło udział ponad 2 tys. uczniów z różnych szkół bytomskich.

Osobnym problemem w zakresie pomocy rodzinom jest organizowanie rodzinnej pieczy zastępczej. Jest to pomoc przyznawana w sytuacjach, kiedy dostępne środki wsparcia w prawidłowym sprawowaniu przez rodzinę funkcji rodzinnych są niewystarczające, a pozostawienie dziecka w takiej rodzinie niesie za sobą ryzyko deprywacji jego podstawowych potrzeb. W 2014 r.²⁴ pieczę zastępczą sprawowało 279 rodzin, u których umieszczono 448 dzieci. W tej liczbie rodzin spokrewnionych z dzieckiem było 197, rodzin zastępczych niezawodowych – 78, zawodowych – 4. Dodatkowo funkcję pogotowia rodzinnego pełniły 3 rodziny. Funkcjonowało też 11 rodzinnych domów dziecka, gdzie przebywało 81 dzieci. Ponadto, rodzinną pieczę w formie instytucjonalnej na terenie miasta realizowały 3 publiczne placówki opiekuńczo - wychowawcze, w których w 2014 roku znajdowało się łącznie 147 dzieci (128 miejsc), działały też 2 specjalne ośrodki wychowawcze, gdzie w 2014 łącznie przebywało 72 dzieci.

²³ źródło: „Raport o stanie miasta Bytom 2014”

²⁴ źródło: OZPS 2014

Wykres 12. Formy rodzinnej pieczy zastępczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPR w Bytomiu za 2014 r.

Osoby starsze i niepełnosprawne

W 2013 r. ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła 20,5% populacji miasta²⁵. Odsetek ten z roku na rok wzrasta i jest wyższy niż średnia dla województwa (19,3%). Na podstawie badań²⁶ przeprowadzonych w województwie śląskim odnośnie warunków życia seniorów, w których znalazła się reprezentatywna próba dla miasta Bytomia, można scharakteryzować tę grupę pod względem demograficznym oraz jej typowych problemów.

Osoby starsze w większości posiadają wykształcenie na poziomie podstawowym lub niepełnym podstawowym i zawodowym, a następnie średnim. Około 12% posiada wykształcenie wyższe, przy czym częściej dotyczy to mężczyzn niż kobiet. Zauważa się równocześnie, iż wśród „młodszych” seniorów poziom wykształcenia jest wyższy. Jak pokazują badania, osoby z wykształceniem wyższym mają też lepszą sytuację dochodową – prawie co trzecie gospodarstwo domowe seniorów osiągało dochód w przedziale 1000 – 1500 zł netto na osobę. W przeprowadzonym badaniu około 75% seniorów oceniło swoją sytuację materialną pozytywnie, uznając, że pozwala ona zaspokajać codzienne potrzeby na akceptowalnym poziomie.

²⁵ katowice.stat.gov.pl/vademecum/vademecum.../miasto_bytom.pdf

²⁶ Charakterystyka sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych opiera się na danych zawartych w raporcie z badań ilościowych przeprowadzonych w 2012 r. „Seniorzy w województwie śląskim” opracowanym przez ROPS w Katowicach w ramach projektu EFS Koordynacja na rzecz aktywnej integracji.

Zdecydowana większość seniorów mieszka we własnych lokalach (ok. 80%), zamieszkiwanie z rodziną nie jest zbyt powszechne. Mieszkania seniorów w większości również są wyposażone w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne.

Aktywność towarzyska seniorów dotyczy przede wszystkim podtrzymywania relacji z bliższą rodziną (ponad 80%). Kontakty z dalszą rodziną, sąsiedzkie czy społeczne są udziałem mniej licznej grupy. Z kolei w aktywność społeczną angażowało się znacznie mniej osób i przede wszystkim były to akcje ogólnopolskie dobrze rozpropagowane (ok. 12%). Dodatkowo, aktywność ta skorelowana była pozytywnie z wiekiem i wykształceniem – starsze i lepiej wykształcone osoby są bardziej aktywne. Działalność na poziomie lokalnym to najczęściej przynależność do nieformalnych grup przy kościołach (np. kółka różańcowe) oraz klubów seniora. Aktywność w korzystaniu z dóbr kultury, w grupie osób starszych jest ograniczona do działań, które można zrealizować we własnym zakresie, w związku z czym najczęściej wskazywane jest czytelnictwo, w drugiej kolejności uczestnictwo w festynie czy zabawie. Chodzenie do kina czy teatru, na koncerty jest udziałem niewielu seniorów (ok. 10%). Ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej skorzystało ok. 11% badanych. Powodem, dla którego przyznawana była pomoc, najczęściej jest niski dochód, przewlekła choroba lub samotność.

W 2014 r. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznano 336 osobom. Osoby, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować lub nie mają możliwości skorzystania ze wsparcia rodziny, kierowane są do stacjonarnych domów pomocy społecznej. Na terenie miasta funkcjonuje 5 domów pomocy społecznej, z czego dwa prowadzone są przez podmioty niepubliczne. Placówki te dysponują 447 miejscami, w 2014 r. zapewniły łącznie wszechstronną pomoc 508 osobom. Oprócz stacjonarnych DPS miasto organizuje pomoc w formie pobytu dziennego w 6 dziennych domach pomocy społecznej. W 2014 r. z tej formy skorzystało 326 osób²⁷.

W roku 2014 pomocy z tytułu niepełnosprawności udzielono 2 133 rodzinom, z czego 548 rodzin było objętych pomocą finansową w formie zasiłku okresowego²⁸. Ponadto, miasto zapewnia pomoc osobom niepełnosprawnym w formie usług społecznych świadczonych w Środowiskowym Domu Samopomocy „Integracja”. Dysponuje on 37 miejscami, gdzie z zajęć aktywizująco-wspierających korzystało 51 osób z zaburzeniami psychicznymi. Kolejne 50 osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności może uczestniczyć w przygotowaniu zawodowym w Zakładzie Aktywności Zawodowej, prowadzonym przez Bytomskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej (przy wsparciu finansowym miasta), natomiast 6 osób korzysta z mieszkań chronionych. Organizacje pozarządowe prowadzą 2 placówki w formie warsztatów terapii zajęciowej, w których realizowane są zajęcia: terapeutyczne, ukierunkowane na przywracanie osobom niepełnosprawnym umiejętności niezbędnych do podjęcia

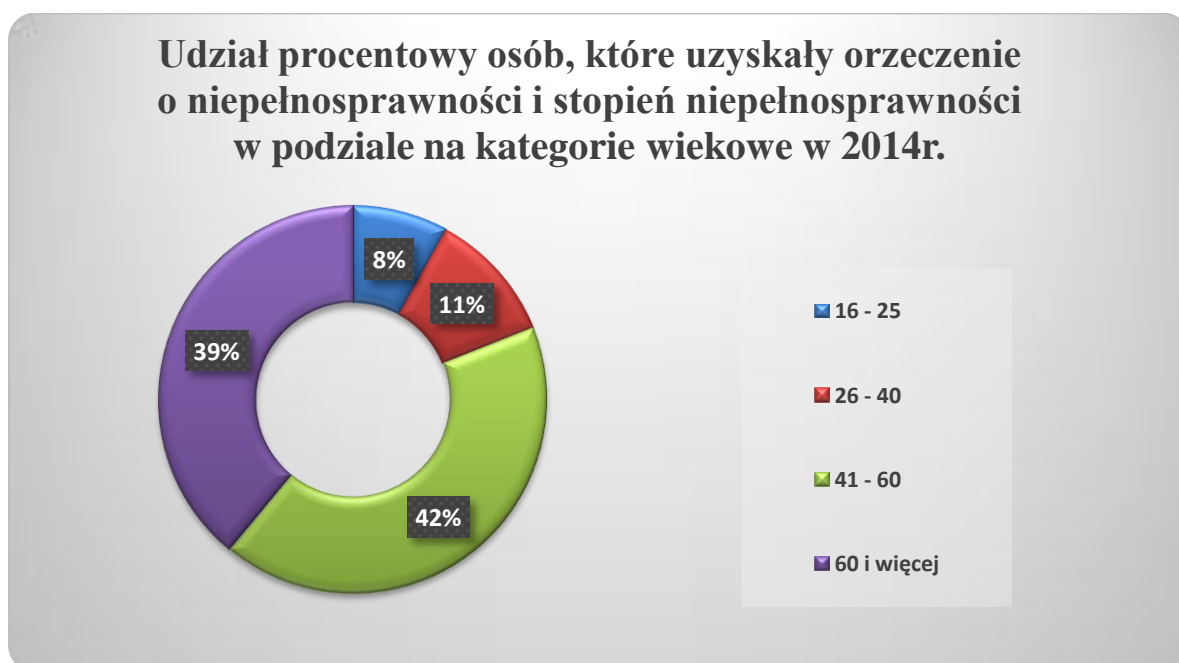
²⁷ na podstawie OZPS za 2014 r. opracowanego przez MOPR w Bytomiu

²⁸ na podstawie sprawozdania MPiPS -03 za 2014 r. opracowanego przez MOPR w Bytomiu

zatrudnienia i kontynuowania rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy chronionej lub na przystosowanym stanowisku pracy.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu, na koniec 2014 r. zarejestrowanych było 470 osób z niepełnosprawnością. W ramach aktywizacji zawodowej 15 osób skorzystało ze stażu zawodowego, a kolejne 15 skorzystało ze szkoleń zawodowych.

W roku 2014 orzeczenia o niepełnosprawności wydano 2 889 osobom dorosłym i 701 dzieciom. W liczbie osób dorosłych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (43%), pod względem płci – więcej było kobiet (52%), ze względu na wiek – przeważały osoby po 40 roku życia. Jeśli chodzi o wykształcenie, najwięcej było osób z wykształceniem zawodowym i średnim. Z punktu widzenia jakości życia, na uwagę zasługuje fakt, iż tylko 1/4 z tych osób pozostawała w zatrudnieniu. Dane za rok 2013 pokazują te same tendencje.

Wykres 13. Udział procentowy osób, które uzyskały orzeczenie o niepełnosprawności i stopień niepełnosprawności w podziale na kategorie wiekowe w 2014r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania PZ ds. ON za 2014 r.

Zasoby infrastruktury społecznej oraz kadrowe

Bytom posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą bazę instytucji pomocy i integracji społecznej, zatrudniającą wykwalifikowaną kadrę pracowników socjalnych i specjalistów świadczących usługi społeczne w formie pracy socjalnej i poradnictwa. W MOPR w 2014 r. pracowało 102 pracowników socjalnych, którzy stosowali narzędzia aktywizacji i integracji społecznej w formie pracy socjalnej, kontraktów socjalnych i programów indywidualnego wsparcia. W roku 2014 zawarto 493 kontrakty

socjalne, udzielono 1 974 specjalistyczne porady, w ramach interwencji kryzysowej wsparcia udzielono w 64 przypadkach, a 6 293 osoby skorzystały ze wsparcia w ramach pracy socjalnej.

Wykaz kluczowych instytucji pomocy i integracji społecznej realizujących zadania pomocowe:

1) placówki pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych:

5 domów pomocy społecznej, 6 dziennych domów pomocy społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy „Integracja”, 3 zakłady opiekuńczo – lecznicze, 5 mieszkań chronionych, 2 warsztaty terapii zajęciowej, zakład aktywności zawodowej;

2) placówki dla rodzin i osób uwikłanych w przemoc i uzależnienia:

noclegownia, dom dla bezdomnych, Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom, 2 centra integracji społecznej, klub integracji społecznej, 42 poradnie specjalistyczne dla dorosłych SPZOZ, 13 specjalistycznych poradni dla dzieci SPZOZ, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

3) placówki wspierające rodziny w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych:

poradnia psychologiczno-pedagogiczna, 41 przedszkoli, 4 żłobki i 1 klub dziecięcy, 8 świetlic socjoterapeutycznych, 11 rodzinnych domów dziecka, 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze, 6 placówek wsparcia dziennego;

4) organizacje pozarządowe²⁹:

w Bytomiu działa 190 stowarzyszeń rejestrowych, 42 stowarzyszenia zwykłe, 9 stowarzyszeń kultury zwykłych i 42 rejestrowych, 33 fundacje, 18 organizacji pożytku publicznego oraz 2 spółdzielnie socjalne.

²⁹ źródło: <http://www.bytom.pl/bytomskie-ngo>

2. Metodyka pracy nad strategią danych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 – 2020 została opracowana na podstawie analizy zastanych, odnoszących się do charakterystyki sytuacji społecznej, demograficznej i gospodarczej miasta, z uwzględnieniem uwarunkowań prawnosystemowych, określonych w podstawowych dokumentach planistycznych i programowych dla miasta na lata 2015 - 2020, przy aktywnym udziale władz miasta, przedstawicieli jednostek organizacyjnych miasta oraz wydziałów Urzędu Miejskiego w Bytomiu, członków Rady Miejskiej i organizacji pozarządowych³⁰.

Odniesienia strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Bytomia do podstawowych dokumentów planistycznych i programowych.

Analiza dokumentów planistycznych i programowych dla miasta Bytomia i dla województwa śląskiego pokazuje, że priorytetowe kierunki interwencji w zakresie problemów społecznych dla całego województwa pokrywają się z przyjętymi kierunkami dla miasta. Zgodność kierunków oddziaływań na pewno przyczyni się do wzmocnienia efektów wdrażanych rozwiązań naprawczych przewidzianych w strategii.

1) Powiązania z „Miejską strategią rozwiązywania problemów społecznych Bytomia na lata 2006 - 2020”

Powyższa strategia, przyjęta uchwałą nr LXII/829/06 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 22 lutego 2006 r., jakkolwiek wciąż aktualna jeżeli chodzi o ramy czasowe, to jednak wymaga korekty i uwzględnienia szeregu uwarunkowań związanych z aktualną sytuacją ekonomiczną, przestrzenną i społeczną miasta oraz nowymi możliwościami pozyskania zewnętrznego wsparcia finansowego. Zgodnie z jej zapisami zaplanowano aktualizację w połowie okresu programowania, co znajduje finał w niniejszym opracowaniu.

2) Powiązania ze „Strategią Rozwoju Miasta – Bytom 2020+”

W „Strategii Rozwoju Miasta Bytom 2020+”, przyjętej uchwałą nr XXXVI/501/14 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 22 września 2014 r., zagadnienia społeczne zostały uwzględnione w:

Dziedzinie priorytetowej I – Jakość środowiska miejskiego, dla której wyznacza się następujące cele i kierunki strategiczne:

C I/1 Bytom miastem zrewitalizowanych przestrzeni publicznych i odnowionych centrów dzielnic.

- K 2. Kulturalne i społeczne ożywianie przestrzeni publicznych miasta.

C I/2 Bytom miastem zasobów mieszkaniowych o wysokim standardzie.

³⁰ lista uczestników zespołu roboczego stanowi załącznik do strategii

- K4. Modernizacja zespołów zabudowy mieszkaniowej.

C I/3 Bytom miastem powszechnej dostępności do wysokiej jakości różnorodnych usług publicznych.

- K 7. Rozwój wyspecjalizowanych usług adresowanych do osób starszych i niepełnosprawnych.
- K 8. Podejmowanie inicjatyw na rzecz integracji społecznej i zawodowej mieszkańców, w szczególności pochodzących ze środowisk marginalizowanych.
- K 9. Rozwój usług wspierających funkcjonowanie rodziny oraz godzenie obowiązków rodzinnych z zawodowymi.
- K 10. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
- K 11. Rozszerzanie udziału organizacji pozarządowych w dostarczaniu usług publicznych.

Dziedzinie priorytetowej IV – Przedsiębiorczość i innowacyjność, dla której wyznacza się następujące cele i kierunki strategiczne:

C IV/1 Bytom miastem mieszkańców, których przedsiębiorczość i kwalifikacje zawodowe napędzają rozwój lokalnej gospodarki.

- K 37. Wzrost adaptacyjności pracowników do wymagań otwartego rynku pracy.
- K 39. Rozwój edukacji zawodowej i ustawicznej.
- K 40. Wspieranie inicjatyw, w tym sektora ekonomii społecznej, w zakresie wprowadzania mieszkańców na rynek pracy.

3) Powiązania ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Wśród celów strategicznych dla województwa śląskiego te, które odnoszą się do sfery zagadnień społecznych dotyczą rynku pracy, w tym: przedsiębiorczości społecznej, podniesienia jakości życia oraz wzrostu kapitału społecznego.

Obszar priorytetowy A: Nowoczesna gospodarka

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność

Cel operacyjny A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy

kierunek 3:

- Tworzenie warunków dla wykorzystywania przez gospodarkę regionu potencjału osób o ograniczonej aktywności zawodowej, w tym rozwój elastycznych form zatrudnienia, praca na odległość, usuwanie barier w podejmowaniu pracy.

Cel operacyjny: A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały

kierunek 5:

- Wsparcie i promocja rozwoju podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej.

Obszar priorytetowy B: Szanse rozwojowe mieszkańców

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie

Cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców kierunku 10:

- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kultury, sportu i rekreacji oferujących możliwości rozwoju mieszkańców oraz atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.

Cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców:

Kierunki 1,4,5,6,7,8:

1. Podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny, w tym wspieranie podmiotów oferujących takie usługi.
4. Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych.
5. Rewitalizacja społeczna obszarów o niskiej aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz nagromadzonych problemach społecznych.
6. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych dla wszystkich, w szczególności dla osób o obniżonej mobilności.
7. Rozwój publicznych i rynkowych usług wspierających funkcjonowanie osób starszych.
8. Wdrażanie instrumentów wspierających udział mieszkańców w procesach decyzyjnych na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz rozwój idei *governance*.

4) Powiązania z Programem Rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020

Program Rewitalizacji Bytomia na lata 2007 – 2020, przyjęty uchwałą nr LV/798/09 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 16 grudnia 2009 r., był przygotowany przy udziale przedstawicieli samorządu lokalnego, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Cele operacyjne działań rewitalizacyjnych dotyczą sfery gospodarczej, społecznej, kulturowej i środowiskowej. W sferze społecznej cele zostały sformułowane w sposób następujący:

3.8.2. Cele operacyjne rewitalizacji społecznej

1. Poprawa jakości obsługi mieszkańców miasta Bytomia w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.
2. Poprawa jakości infrastruktury edukacyjnej.
3. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych.
4. Rozszerzenie oferty aktywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.
7. Odnowa i uzdrowienie tkanki miejskiej wraz z przestrzenią publiczną.

8. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego mieszkańców.

Wzmocnienie spójności społecznej miasta ma zapewnić realizacja celów operacyjnych:

1. Kreowanie postaw obywatelskich w społecznościach lokalnych.
2. Przeciwdziałanie zjawiskom marginalizacji.

5) Odniesienia do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Wskazane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020 priorytetowe obszary interwencji mieszczą się w kategoriach i narzędziach oddziaływania określonych w:

- VII osi priorytetowej – *regionalny rynek pracy*,
- VIII osi priorytetowej – *regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy*,
- IX osi priorytetowej – *włączenie społeczne*,
- X osi priorytetowej – *rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna*,

co daje realne szanse na pozyskanie dodatkowych środków finansowych niezbędnych do wdrożenia proponowanych w strategii rozwiązań.

Na uwagę zasługują również możliwości, jakie daje instrument **Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych** w ramach RPO WSL, gdzie ze środków EFS przewidziane jest finansowanie projektu „Lepsze umiejętności – większe szanse na rynku pracy”, odnoszącego się do problemów rynku pracy w szczególności niskich kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych. Ponadto, w sferze problemów społecznych, również w ramach RPO WSL – Bytom jako obszar wymagający szczególnego wsparcia - Obszar Strategicznej Interwencji, może liczyć na dodatkowe dofinansowanie dla działań skierowanych do społeczności żyjącej na granicy ubóstwa, wykluczonej społecznie, oddalonej od rynku pracy.

6) Odniesienia do Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój - EFS

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015-2020 mieszczą się w zakresie tematycznym osi priorytetowych: I – Osoby młode na rynku pracy, II – Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji oraz IV – Innowacje społeczne i współpraca międzynarodowa.

W toku pracy nad niniejszym dokumentem przyjęto zasadę, iż niezależnie od tzw. danych zastanych, bardzo istotne są informacje zebrane w drodze bezpośrednich dyskusji nad najistotniejszymi zagadnieniami społecznymi miasta z potencjalnymi beneficjentami czy partnerami

opracowywanej strategii. W prace nad dokumentem zaangażowani byli pracownicy jednostek, którzy będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osoby mające na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami – przedstawiciele środowisk lokalnych. W pierwszym etapie prac, uczestnicy pracowali metodą „burzy mózgów”. Zadanie polegało na wskazaniu postrzeganych i identyfikowanych problemów społecznych z punktu widzenia zadań instytucji i organizacji przez nich reprezentowanych. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Wykres 14. Ocena natężenia problemów społecznych
Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiału zespołów roboczych

Podsumowanie wyników ich pracy pokazuje, iż:

- największe znaczenie (najsilniej odczuwane) – o czym świadczy liczba wskazań - mają: niski poziom (jakość) życia, organizacja (niewłaściwa) przestrzeni publicznej i społecznej, bierne postawy mieszkańców (roszczeniowość, niezaradność), problemy rodzinne, problemy demograficzne, bezrobocie i patologie społeczne,
- zaś największe natężenie – o czym świadczy przypisana ranga problemu – mają: bezrobocie, niski poziom życia, patologie społeczne, problemy rodzinne, organizacja przestrzeni publicznej i społecznej, niska aktywność mieszkańców i ich postawy społeczne, problemy demograficzne.

Zidentyfikowane obszary problemowe i występujące w nich dominujące, niekorzystne zjawiska społeczne prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 1. Zidentyfikowane obszary problemowe i występujące w nich niekorzystne zjawiska społeczne

Źródło: Opracowanie własne

W kolejnych etapach osoby zaangażowane w proces tworzenia strategii pracowały metodą warsztatową, w roboczych zespołach tematycznych, wyłonionych według kryterium reprezentowania obszaru aktywności zawodowej bądź społecznej. Obszary te odpowiadały równocześnie wskazanym, jako istotne, problemom społecznym w mieście. Wyłoniono zespoły zadaniowe:

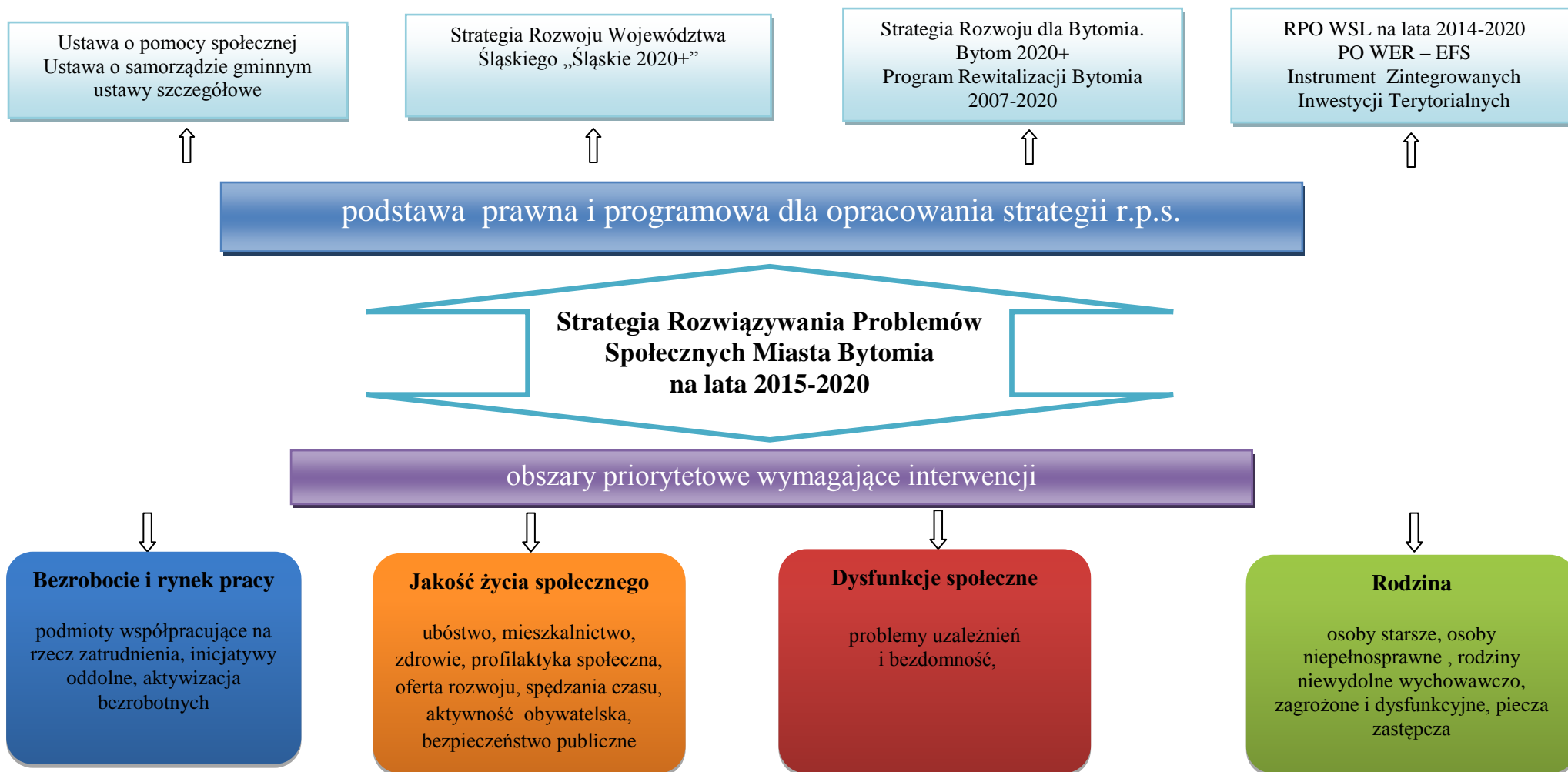
- 1) zespół ds. problematyki bezrobocia i rynku pracy;
- 2) zespół ds. problematyki jakości życia (ubóstwo, mieszkalnictwo, bezdomność);
- 3) zespół ds. problemów rodzin (opiekuńczo-wychowawcze, przemoc);
- 4) zespół ds. problemów patologii społecznych i uzależnień;
- 5) zespół ds. problemów demograficznych (w tym problemy osób starszych, osób niepełnosprawnych);
- 6) zespół ds. problematyki organizacji przestrzeni publicznej i społecznej (kultura, sport, turystyka, edukacja, czas wolny, aktywność społeczna).

Zadaniem zespołów było: przeprowadzenie analizy przyczyn i skutków wyłonionych, dominujących problemów społecznych, wokół których powinny skoncentrować się propozycje rozwiązań w strategii, przeprowadzenie analizy SWOT i wskazanie kierunków działania, określenie wizji i misji. Efektem pracy zespołów było wyodrębnienie niżej wymienionych obszarów priorytetowych dla strategii rozwiązywania problemów społecznych i odpowiadających im zagadnień problemowych

Obszary priorytetowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020			
I	II	III	IV
BEZROBOCIE I RYNEK PRACY	JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZNEGO	DYSFUNKCJE SPOŁECZNE	RODZINA
współpraca podmiotów publicznych i niepublicznych na rzecz zatrudnienia	ubóstwo, mieszkalnictwo, zdrowie, oferta rozwoju, spędzania czasu, aktywność obywatelska, profilaktyka społeczna	problemy uzależnień, bezdomność	osoby starsze, osoby niepełnosprawne
pobudzanie oddolnych inicjatywy ekonomiczno-gospodarczych	bezpieczeństwo publiczne		rodziny niewydolne wychowawczo, zagrożone i dysfunkcyjne
aktywizacja zawodowa bezrobotnych			piecza zastępcza

Rysunek 2. Obszary priorytetowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020
Źródło: Opracowanie własne

Schemat uwarunkowań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020

Rysunek 3. Schemat uwarunkowań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015 – 2020

Źródło: Opracowanie własne

3. Analiza SWOT wskazanych obszarów problemowych

3.1. Obszar problemowy I – Bezrobocie i rynek pracy

OBSZAR PROBLEMOWY I – BEZROBOCIE I RYNEK PRACY	
<p>mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none">• wykwalifikowana, doświadczona kadra instytucji rynku pracy,• wypracowana współpraca z partnerami społecznymi w sferze zatrudnienia,• dobrze rozwinięty system instytucji zapewniających reintegrację społeczną i zawodową osób bezrobotnych: PUP, CIS, KIS, CKU, MOPR, ZAZ, WTZ,• funkcjonowanie instytucji i inicjatyw wspierających rozwój instrumentów rynku pracy: Bytomska Agencja Rozwoju Inwestycji, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej jako część Katowickiej SSE, Inicjatywa Bytomskiego Klastra Rewitalizacji,• aktywność organizacji zrzeszających lokalnych przedsiębiorców (np. Bytomska Izba Przemysłowo - Handlowa),• wykorzystanie mediów społecznościowych do promocji zatrudnienia – szybkie kanały docierania z informacją do poszukujących pracy.	<p>słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none">• wysoka stopa bezrobocia,• niewystarczająca liczba ofert pracy i inwestycji w mieście,• funkcjonowanie „szarej strefy”,• mała motywacja osób bezrobotnych do podejmowania zatrudnienia – syndrom wyuczonej bezradności,• brak mobilności zawodowej,• duża liczba osób długotrwale bezrobotnych o niskich kwalifikacjach zawodowych i obciążeniach społecznych,• niezadawalające, w porównaniu do rosnących potrzeb i problemów społecznych, zasoby kadrowe i lokalowe instytucji wspierających.

szanse

- nowe możliwości prawne: szeroki wachlarz form aktywizacji świadczonych przez PUP na rzecz osób bezrobotnych (staże, szkolenia, dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej, refundowane formy zatrudnienia),
- nowe narzędzia współpracy PUP z pracodawcami,
- środki wsparcia na rozwój zasobów ludzkich ze środków Unii Europejskiej (m.in. w ramach PO WER, RPO 2014-2020),
- przystąpienie miasta do Związku Gmin i Powiatów SC WSL wspierającego wdrażanie strategii ZIT,
- OSI jako szczególna szansa rozwojowa (rewitalizacja miasta, ale też wzrost zapotrzebowania na pracę – w krótkim okresie),
- posiadanie dużej ilości terenów dostępnych pod inwestycje, rozwój,
- korzystne położenie powiatu, lokalizacja Bytomia w aglomeracji i dobre rozwiązania komunikacyjne ułatwiające zatrudnienie, edukację i wyspecjalizowane zabezpieczenie medyczne mieszkańców,
- Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej, Bytom ogólnopolską siedzibą Ośrodka Rozliczania Energii Odnawialnych,
- napływ inwestorów – wzrost liczby miejsc pracy, (Petralana, inwestycje przy A1),
- zmiana oferty edukacyjnej szkół zawodowych – dostosowanie do zapotrzebowania rynku pracy,
- rosnąca popularność klauzul społecznych i ich stosowanie w zamówieniach publicznych,
- rozwój zaangażowania organizacji pozarządowych w działania dotyczące sfery społecznej oraz usprawnianie systemu prawnego wzmocniającego taką aktywność.

zagrożenia

- wygaszanie działalności kopalń w Bytomiu – zwolnienia w branży górniczej,
- brak alternatywy rozwoju wobec upadku przemysłu górniczego i hutniczego,
- niska podaż nowych miejsc pracy,
- niespójność poziomu i kierunków zdobywanych kwalifikacji zawodowych z potrzebami rynku pracy,
- migracje zarobkowe – odpływ najcenniejszego kapitału ludzkiego,
- struktura popytu na pracę – atrakcyjna praca wymaga wysokich kwalifikacji (niekoniecznie wykształcenia),
- niekorzystne rozwiązania prawne, w tym wysokie koszty zatrudnienia, oddziałujące negatywnie na sytuację potencjalnych pracodawców, polityka płacowa w kraju – niekorzystne relacje płacy minimalnej do możliwości wsparcia z systemu pomocy społecznej,
- brak rozwiązań wspierających powrót na rynek pracy osób i rodziców samotnie sprawujących opiekę nad osobami zależnymi,
- niekorzystny wizerunek miasta obciążonego problemami społecznymi zniechęcający inwestorów – utrwalanie negatywnych tendencji społeczno-gospodarczych.

Analiza uwarunkowań dla obszaru: *bezrobocie i rynek pracy* wskazuje na przewagę mocnych stron i powiązanych z nimi szans. Biorąc zatem pod uwagę czynniki wskazane jako **mocne strony**, czyli zasoby instytucjonalne jak i ludzkie oraz **szanse**, dostrzegane głównie w dostępności instrumentów finansowych, w nowej perspektywie programowania w ramach funduszy europejskich a także rozwiązania prawne w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy można powiedzieć, iż właściwą dla tego obszaru byłaby strategia, pozwalająca wzmacniać posiadany potencjał organizacyjny i kadrowy oraz wykorzystać sprzyjające uwarunkowania zewnętrzne, dla skutecznego rozwiązywania zidentyfikowanych słabości i zapobiegania potencjalnym zagrożeniom.

Obszar problemowy I

BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

kierunek oddziaływania:

pobudzanie inicjatyw sprzyjających podaży ofert pracy oraz usług służących reintegracji zawodowej i społecznej osób bezrobotnych.

CEL GŁÓWNY DLA OBSZARU

dostępność ofert pracy oraz usług wspierających osoby bezrobotne w zdobywaniu i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych umożliwiających powrót do zatrudnienia.

3.2. Obszar problemowy II – Jakość życia społecznego

OBSZAR PROBLEMOWY II – JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZNEGO

mocne strony

- wielowiekowa tradycja i dziedzictwo kulturowe Bytomia, zabytkowy układ urbanistyczny i architektoniczny miasta,
- postęp i zmiana świadomości właścicieli nieruchomości w zakresie podejmowanych działań remontowo-renowacyjnych i rewitalizacyjnych zasobów (m.in. odnawianie zabytkowej zabudowy przez wspólnoty mieszkaniowe),
- rozwijanie i usprawnianie współpracy między instytucjami działającymi na rzecz osób potrzebujących,
- aktywność instytucji pomocowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na przedsięwzięcia z zakresu pomocy społecznej,
- rosnąca aktywność organizacji pozarządowych animujących społeczność lokalną do przedsięwzięć samopomocowych,
- duży potencjał w zakresie kreowania projektów społecznych i propozycji dedykowanych dla mieszkańców, związany ze stosunkowo znacznym udziałem terenów zielonych i potencjalnych miejsc wypoczynku i rekreacji w powierzchni miasta,
- bieżące wspieranie służb porządkowych i ratowniczych przez władze samorządowe.

słabe strony

- postępujące ubożenie mieszkańców Bytomia wynikające z braku dochodów,
- wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych, w tym korzystających z pomocy instytucji pomocowych,
- dziedziczenie negatywnych wzorców społecznych, dziedziczenie biedy i uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej,
- degradacja zasobów mieszkaniowych oraz nieruchomości i infrastruktury towarzyszącej, spowodowana prowadzoną działalnością górniczą i wpływami poeksploatacyjnymi; duża liczba pustostanów grożących katastrofą budowlaną,
- niewystarczające zasoby mieszkaniowe i rosnące zjawisko „przejmowania pustostanów”,
- wysokie koszty utrzymania zasobów w stanie nie pogorszonym oraz wykonywania zabezpieczeń i rozbiórek zasobów wyłączonych z użytkowania,
- zjawisko „segmentacji dzielnic” oraz „kurczenia się miasta”, jako konsekwencja niekorzystnych zjawisk społeczno-demograficznych,
- zanik postaw obywatelskich i aktywności społecznej mieszkańców Bytomia, konieczność wzmacniania kapitału społecznego,
- brak pozytywnej identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania prowadzący do dewastacji zasobów gminnych przez mieszkańców/najemców.

szanse

- rozwój działalności partnerskiej podmiotów samorządowych i organizacji pozarządowych inspirowany zasadami realizacji projektów współfinansowanych z budżetu państwa i / lub budżetu UE, możliwość pozyskania środków unijnych na rewitalizację infrastruktury budowlanej w mieście,
- pozyskanie środków unijnych, bądź dotacji z programów rządowych na:
 - rewitalizację zasobów mieszkaniowych (w tym bazy lokalów socjalnych oraz kompleksowa rewitalizacja całych obszarów miejskich),
 - przygotowanie infrastruktury pod nowe inwestycje,
 - likwidację niskiej emisji.
- działania modernizacyjne i inwestycyjne w obszarze gminy, w tym: działania umożliwiające skanalizowanie i ogrzewanie z sieci miejskiej maksymalnej, liczby lokali, z zasobów gminnych i pozostałych.

zagrożenia

- zanik więzi społecznych przejawiający się m.in. pogorszeniem relacji rodzinnych i znieczulicą społeczną,
- delegowanie ze strony państwa coraz większej liczby zadań na jednostki samorządowe bez towarzyszącego temu wsparcia finansowego,
- brak dostatecznego finansowania zadań w zakresie:
 - utrzymania zasobu mieszkaniowego,
 - remontów i modernizacji oraz prowadzenia nowych inwestycji i kompleksowych rewitalizacji (m.in. podnoszenia standardu lokali),
- ryzyko niedotrzymania zobowiązań terminowych w przypadku realizacji programów rządowych bądź unijnych (OSI, rewitalizacja zasobów) finansowanych z dotacji bądź zewnętrznego wsparcia na realizację zadań inwestycyjnych, remontowo - modernizacyjnych i procesów towarzyszących,
- dalsza degradacja terenów i zasobów wynikająca ze skutków poeksploatacyjnych,
- pogłębiające się ubożenie społeczeństwa.

Analiza uwarunkowań dla obszaru: *jakość życia społecznego* wskazuje na przewagę **słabych** stron, którymi są głównie: postępujące ubożenie mieszkańców i wszelkie niekorzystne konsekwencje tego zjawiska, rzutujące na sytuację osobistą, jak również warunki życia społecznego. Wśród **szans**, dostrzega się przede wszystkim dostępność instrumentów finansowych w nowej perspektywie programowania, w ramach funduszy europejskich oraz rosnące znaczenie kapitału społecznego, wyrażające się w podejmowaniu inicjatyw obywatelskich i nawiązywaniu współpracy na rzecz poprawy warunków życia.

Obszar problemowy II

JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZNEGO

kierunek oddziaływania:

przeciwdziałanie ubóstwu mieszkańców i degradacji życia społecznego.

CEL GŁÓWNY DLA OBSZARU

godne, bezpieczne warunki życia i zamieszkania mieszkańców
w modernizowanej przestrzeni publicznej i społecznej miasta.

3.3. Obszar problemowy III – Dysfunkcje społeczne

OBSZAR PROBLEMOWY III - DYSFUNKCJE SPOŁECZNE

mocne strony

- zaangażowana dobrze wykwalifikowana kadra instytucji pomocowych – aktywność w pozyskiwaniu środków finansowych z różnych źródeł na realizację projektów profilaktyki uzależnień i aktywizacji,
- realizacja gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- dostępna oferta działań profilaktycznych: spędzanie wolnego czasu – domy kultury, świetlice środowiskowe, świetlice socjoterapeutyczne, Teatr Tańca i Ruchu „ROZBARK”, kluby sportowe, rewitalizacja terenów zielonych, place zabaw,
- profilaktyczne działania edukacyjne prowadzone w placówkach oświatowych oraz przez Policję, Straż Miejską, Pełnomocnika ds. Bezpieczeństwa Miasta,
- zasoby instytucjonalne: Koordynator ds. Przeciwdziałania Patologiom Społecznym, Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom, MOPR, MKRPA, NZOZ „Arka Med”, „Dom Nadziei” – ośrodek i poradnia, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4 – Oddział Psychiatrii,
- możliwość wykorzystywania środków z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na programy z zakresu przeciwdziałania patologiom,
- skuteczność działania współpracujących służb porządkowych

słabe strony

- brak zintegrowanej współpracy między instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką uzależnień i innych patologii,
- polityka miasta w zakresie kształtowania podaży alkoholu: całodobowy dostęp do taniego alkoholu (liczne otwarte sklepy nocne), duża liczba punktów sprzedaży alkoholu,
- duża liczba osób uzależnionych nie objętych leczeniem – brak motywacji do podjęcia leczenia,
- ograniczone możliwości i środki finansowe w stosunku do potrzeb,
- negatywne tradycje rodzinne w zakresie wzorców picia,
- brak całodobowej pomocy leczniczo - terapeutycznej (odwykowej), brak pomocy psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży,
- deficyt powszechnie dostępnych, nieodpłatnych form rozwoju aktywności i zainteresowań jako alternatywy form spędzania czasu wolnego dla dzieci i dorosłych,
- niski poziom świadomości rodziców w zakresie problematyki uzależnień,
- postępująca marginalizacja osób z problemem uzależnień, zadłużenia w opłatach mieszkaniowych, utrata mieszkań, bezdomność,
- niska podaż komunalnych zasobów mieszkaniowych,
- zaburzenia w funkcjonowaniu rodzin osób uzależnionych,
- niewystarczająca do potrzeb oferta wsparcia dla rodzin osób

<p>i ratowniczych w mieście - funkcjonariuszy Policji, Straży Miejskiej, Państwowej Straży Pożarnej oraz jednostek ratownictwa medycznego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie służb porządkowych i ratunkowych przez władze samorządowe, • organizacje pozarządowe działające w zakresie profilaktyki uzależnień oraz prężnie działające kluby abstynenckie „Odrodzenie”, „Przyszłość”. 	<p>uzależnionych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • niski poziom wiedzy społeczeństwa o szkodliwości i zagrożeniach związanych z nowym typem uzależnień i używek – dopalaczy, • wzrost przestępczości skorelowanej z uzależnieniami, • społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, • niedostateczne przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim.
<p>szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszerzenie oferty edukacyjnej i informacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, • wdrożenie narzędzi przestrzegania prawa w zakresie zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim – zwiększenie kar za łamanie przepisów i lepsza ich egzekucja, • możliwość pozyskania zewnętrznych środków unijnych i z budżetu państwa, • zmiany na lokalnym rynku pracy – zwiększenie podaży nowych miejsc pracy w mieście ograniczy bezradność życiową i ucieczki w uzależnienia, • wdrożenie nowoczesnych narzędzi informatycznych w miejskim systemie bezpieczeństwa, • możliwość uruchomienia platformy informatycznej w celu koordynacji zadań wykonywanych przez poszczególne służby, straże, inspekcje i inne podmioty zaangażowane w zapewnienie bezpieczeństwa i utrzymania porządku w mieście. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój rynku hazardu (punkty z automatami, zakłady bukmacherskie – także przez Internet), • wadliwy system prawny: zmiany legislacyjne nie nadążają za rozwojem rynku substancji psychoaktywnych – brak skutecznych narzędzi, do ograniczenia problemu nielegalnej podaży środków psychoaktywnych oraz kierowania na leczenie osób uzależnionych; częste zmiany aktów prawnych, • przyzwolenie społeczne na stosowanie używek, szczególnie alkoholu, popularność narkotyków wśród młodzieży – element kultury środowiska, • enklawy biedy – wykluczanie społeczności zamieszkujących tzw. złe dzielnice – pogłębianie zjawisk i zachowań patologicznych, • niedostateczne środki finansowe kierowane do Policji i innych służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, • obniżanie się wieku inicjacji spożycia środków uzależniających, zwłaszcza wzrost liczby młodych osób używających dopalaczy.

Analiza występujących czynników obszaru: *dysfunkcje społeczne* wskazuje na istotne znaczenie mocnych stron, ale też występowanie dość licznych ograniczeń, wynikających z zarządzania i organizacji działań oraz uwarunkowań kulturowych. Zewnętrzne możliwości takie jak rozwiązania prawne, skuteczna polityka lokalna i fundusze pomocowe dają nową perspektywę na zmianę.

Obszar problemowy III

DYSFUNKCJE SPOŁECZNE

Kierunek oddziaływania:

profilaktyka zjawiska uzależnień oraz udzielanie skutecznej pomocy terapeutycznej.

CEL GŁÓWNY DLA OBSZARU

przeciwdziałanie uzależnieniom i ograniczanie ich negatywnych skutków społecznych.

3.4. Obszar problemowy IV – Rodzina

OBSZAR PROBLEMOWY IV – RODZINA

mocne strony

- rozbudowana struktura pomocy społecznej i form wsparcia rodzin – terenowe punkty pomocy środowiskowej, zespoły interdyscyplinarne, asystenci rodziny, rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej,
- dostępność różnorodnych programów pomocowych: *Wsparcie dla bytomskich rodzin, Karta 3+ Liczna Rodzina, Karta Dużej Rodziny, Bytomska Karta Seniora, projekty UE realizowane przez MOPR,*
- działalność organizacji pozarządowych i kościołów – poszerzanie oferty pomocy i usług na rzecz rodzin,
- wykwalifikowana i profesjonalna kadra instytucji wspierających rodzinę (MOPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom, NZOZ „ARKA MED”, świetlice środowiskowe, przyszkolne świetlice socjoterapeutyczne, placówki opiekuńczo-wychowawcze),
- propagowanie dobrych praktyk, wymiana doświadczeń i wzajemna współpraca instytucji pomocowych,
- integrowanie i aktywizacja społeczności lokalnych, promowanie idei samopomocy – lokalne grupy wsparcia i wymiany doświadczeń,
- współpraca w ramach Regionalnej Śląskiej Koalicji na rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

słabe strony

- wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych, w tym korzystających z pomocy instytucji pomocowych,
- zanik wartości rodzinnych, osłabienie więzi międzypokoleniowych,
- dziedziczenie negatywnych wzorców społecznych, dziedziczenie biedy i uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej.
- trwałe wielopokoleniowe bezrobocie,
- dysfunkcje rodzin – niewydolność wychowawcza, zaniedbania opiekuńcze, wyuczona bezradność, stosowanie przemocy, konflikty z prawem,
- niewystarczająca liczba miejsc w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- narastające zjawisko przemocy ukierunkowanej na członków rodziny, w tym dzieci,
- niechęć osób doświadczających przemocy w rodzinie do ujawniania informacji o sytuacji w rodzinie oraz korzystania z oferowanej pomocy,
- nadal niewystarczająca świadomość społeczeństwa o zjawisku przemocy oraz możliwości szukania pomocy i wsparcia,
- brak mieszkania chronionego dla osób doświadczających przemocy,
- niedostateczna liczba specjalistycznej kadry,
- ubóstwo wielu rodzin – tworzenie się enklaw biedy,
- nadużywanie przez dorosłych i młodzież alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- brak placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego,

	<ul style="list-style-type: none"> • brak wystarczającej liczby mieszkań chronionych czy lokali socjalnych dla osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej, • bierność (brak odpowiedzialności) wobec własnych problemów, roszczeniowość wobec instytucji wspierających.
<p>szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • koordynacja systemów wsparcia; • wzrost poziomu finansowania działań profilaktycznych i aktywizujących, • wdrożenie programów rewitalizacji w dzielnicach zagrożonych, w tym w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji, • możliwość pozyskania środków krajowych i unijnych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, • zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie przemocy w rodzinie, • doskonalenie współpracy służb w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • podnoszenie kompetencji i wiedzy kadry realizującej zadania. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • narastające zjawisko sieroctwa związanego z emigracją zarobkową rodziców, • zanik więzi rodzinnych przejawiający się m.in. pogorszeniem relacji rodzinnych, przejmowaniem negatywnych wzorców, • zmiany kulturowe – degradacja norm społecznych, rozluźnienie więzi społecznych i znieczulica społeczna, wzorce życiowe kształtowane przez media i kulturę masową, • emigracja zarobkowa, • ucieczka w świat wirtualny – zanikanie relacji w świecie realnym, • działalność lobbystyczna ruchów LGBT negująca tradycyjny model rodziny, małżeństwa, • wzrastająca ilość rozwodów, nietrwałość związków małżeńskich, model życia w konkubinacie, bez zobowiązań, • obojętność społeczeństwa wobec zjawiska przemocy w rodzinie, funkcjonowanie mitów, stereotypów na temat przemocy, • niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

OBSZAR PROBLEMOWY – RODZINA (OSOBY STARSZE)

mocne strony

- rozbudowana infrastruktura opieki instytucjonalnej (DPS, dzienne domy pomocy, Uniwersytet III Wieku), tworzenie rodzinnych domów pomocy, mieszkań chronionych, mieszkań socjalnych,
- wykwalifikowana kadra instytucji pomocowych,
- rosnące zainteresowanie wśród seniorów aktywnością,
- kształcenie ludzi młodych do pełnienia funkcji asystenta osoby starszej,
- działalność organizacji pozarządowych na rzecz osób starszych,
- rozwój nowych form samopomocy i wolontariatu,
- wdrażanie programów poprawy stanu opieki zdrowotnej: oddłużania szpitali, łatwy całodobowy dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, coraz lepsze warunki leczenia, wysokie kompetencje lekarzy, programy profilaktyczne i prozdrowotne, oświata zdrowotna.

słabe strony

- ograniczony dostęp do specjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego,
- niewystarczająca oferta specjalistycznej pomocy medycznej – zbyt mała liczba lekarzy specjalistów (geriatra, neurolog i inne), pielęgniarek, brak opieki paliatywnej i geriatrycznej, stara infrastruktura oraz starzejąca się kadra medyczna, niskie zarobki pracowników służb medycznych,
- niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia (niska świadomość istniejącego problemu), styl życia (złe odżywianie się, brak ruchu) oraz niedostateczna ilość profilaktycznych programów zdrowotnych,
- przestrzeń publiczna nie w pełni dostosowana do potrzeb osób starszych (m. in. bariery architektoniczne),
- zanikanie samopomocy sąsiedzkiej,
- niewystarczająca liczba personelu w stosunku do potrzeb, niewystarczająca liczba szkoleń pracowników służb medycznych,
- ograniczone środki budżetowe na opiekę medyczną.

szanse

- dostępność środków unijnych i krajowych na realizację projektów ukierunkowanych na poprawę życia osób starszych,
- promowanie standardów opieki medycznej osób starszych: rozwój nowoczesnej aparatury medycznej, rozwój medycyny, nowoczesnych procedur medycznych, diagnostycznych, terapeutycznych, rozwój prywatnego rynku usług zdrowotnych,
- aktywna działalność organizacji pozarządowych,
- kształcenie zadań z zakresu ochrony zdrowia, wzrost liczby wykwalifikowanej kadry,

zagrożenia

- starzenie się populacji miejskiej: wyludnianie się miasta, migracje do innych miast ludzi młodych, niski przyrost naturalny,
- zanikanie tradycji rodzinnych (wielopokoleniowego modelu rodziny),
- wzrost kosztów zabezpieczenia pomocy i opieki osobom starszym,
- zbyt małe nakłady finansowe na politykę senioralną,
- zmniejszająca się liczba specjalistów w zakresie pracy z osobami starszymi,
- wydłużanie się życia, przy jednoczesnym pogarszaniu się jego jakości, większa zapadalność na choroby przewlekłe,
- zła organizacja służby zdrowia – duża konkurencyjność podmiotów

<ul style="list-style-type: none"> • wydłużanie się przeciętnej liczby lat życia, • programy rządowe, np. Senior WIGOR inicjujące rozwijanie form opieki nad osobami starszymi (ASOS). 	<p>aplikujących o środki finansowe z NFZ, niskie kontrakty z NFZ, rosnące wymogi stawiane przez NFZ i Ministerstwo Zdrowia – nieadekwatne do zasobów finansowych, ograniczanie świadczenia usług prywatnych przez podmioty publiczne, długi czas oczekiwania na świadczenia opieki zdrowotnej, wysokie ceny leków,</p> <ul style="list-style-type: none"> • niekorzystne uwarunkowania środowiska naturalnego.
--	---

OBSZAR PROBLEMOWY - RODZINA (OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE)

<p>mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwinięta sieć pomocy instytucjonalnej, wykwalifikowana kadra, rosnąca jakość usług pomocowych, • zapewnianie dowozu osób niepełnosprawnych do szkoły, ośrodków pomocowych, • zaangażowanie organizacji pozarządowych i rozwój organizacji pozarządowych, możliwość korzystania z wolontariatu, • rosnąca świadomość osób niepełnosprawnych i ich opiekunów na temat swoich praw, • edukacja służb społecznych w zakresie problematyki niepełnosprawności, dostęp do wyspecjalizowanych szkoleń, terapii dla pracowników, • rehabilitacja społeczna finansowana ze środków PFRON i MOPR, • AS – program „Aktywny Samorząd” realizowany przez MOPR, • Miejski Rzecznik Osób Niepełnosprawnych. 	<p>słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • słaba współpraca pomiędzy instytucjami, mała umiejętność pozyskiwania środków pozabudżetowych, • słaby dostęp do informacji, brak punktów informacyjnych, brak przewodników, informatorów, niewystarczająca dostępność Internetu, • występowanie barier architektonicznych w instytucjach publicznych, • brak przygotowania do pracy z osobami niepełnosprawnymi – dotyczy personelu medycznego (postawy bierności, brak empatii, ignorancja, brak cierpliwości, skracanie badań do minimum, wypalenie zawodowe kadry), • brak ciągłości, kontynuacji oferty pomocowej (również rehabilitacji) na rzecz dorosłych osób niepełnosprawnych, zbyt małe środki finansowe i zła alokacja środków, brak możliwości korzystania ze środków przez cały rok, • brak dostępu do usług prawnych, psychologa, psychiatry, doradcy zawodowego (zwłaszcza dla dzieci), • brak motywacji do podjęcia pracy ze strony osób niepełnosprawnych z uwagi na niesprzyjające przepisy (obawa utraty świadczeń), • niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych, • niski poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
--	---

<p>szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie środków finansowych na likwidację barier architektonicznych, • prowadzenie kampanii informacyjnych, akcji promocyjnych, • wzmocnienie polityki równych szans przy zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, • rozwój systemu mieszkań chronionych, samopomocy. 	<p>zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • utrwalony stereotyp na temat osoby niepełnosprawnej (wykluczenie społeczne i dyskryminacja), • rosnąca liczba niepełnosprawnych w trudnej sytuacji finansowej korzystających z pomocy MOPR, • „skostniałe” przepisy i biurokracja utrudniające udzielanie pomocy, • niewystarczający poziom finansowania działań na rzecz niepełnosprawnych, • brak zainteresowania pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.
---	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru: *rodzina* wskazuje na przewagę **słabych** stron, którymi są głównie: dysfunkcje rodziny, wynikające z niskich kompetencji społecznych, przekazywanych pokoleniowo, oraz **zagrożeń w postaci** niskiego potencjału i słabej organizacji społeczności lokalnej. Taka sytuacja wymaga szukania pomocy i wsparcia z zewnątrz. Wśród **szans**, dostrzega się przede wszystkim dostępność instrumentów finansowych w nowej perspektywie programowania, w ramach funduszy europejskich oraz działania edukacyjne i aktywizujące społeczność lokalną.

Obszar problemowy IV

RODZINA

kierunek oddziaływania:

wspieranie rodzin w prawidłowym, samodzielnym wypełnianiu swoich funkcji.

CEL GŁÓWNY DLA OBSZARU

rodzina wypełniająca w sposób prawidłowy swoje funkcje.

4. Analiza SWOT dla całego obszaru polityki społecznej

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• rozwinięta sieć pomocy instytucjonalnej umożliwiająca reintegrację społeczną i zawodową (PUP, CIS, KIS, CKU, MOPR, ZAZ, WTZ),• rozbudowana struktura pomocy społecznej i form wsparcia rodzin – terenowe punkty pomocy środowiskowej, zespoły interdyscyplinarne, asystenci rodziny, rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej,• wykwalifikowana kadra, rosnąca jakość usług pomocowych, wykorzystywanie nowoczesnych technologii,• dostępność różnorodnych programów pomocowych lokalnych i krajowych,• rosnąca aktywność organizacji pozarządowych animujących społeczność lokalną do przedsięwzięć samopomocowych i realizujących usługi społeczne,• funkcjonowanie instytucji i inicjatyw wspierających rozwój instrumentów rynku pracy: Bytomska Agencja Rozwoju Inwestycji, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej jako część Katowickiej SSE, Inicjatywa Bytomskiego Klastra Rewitalizacji,• dostępna oferta działań profilaktycznych: spędzanie wolnego czasu – domy kultury, świetlice środowiskowe, świetlice socjoterapeutyczne, Teatr Tańca i Ruchu „ROZBARK”, kluby sportowe, rewitalizacja terenów zielonych, place zabaw.	<ul style="list-style-type: none">• wysoka stopa bezrobocia, brak mobilności zawodowej bezrobotnych, duża liczba osób długotrwale bezrobotnych o niskich kwalifikacjach zawodowych i obciążeniach społecznych,• wygaszanie działalności kopalń w Bytomiu – zwolnienia w branży górniczej, brak alternatywy rozwoju wobec upadku przemysłu górniczego i hutniczego,• niska podaż miejsc pracy,• migracje zarobkowe – odpływ najcenniejszego kapitału ludzkiego,• niespójność poziomu i kierunków zdobywanych kwalifikacji zawodowych z potrzebami rynku pracy,• niezadawalające, w porównaniu do rosnących potrzeb i problemów społecznych, zasoby kadrowe i lokalowe instytucji wspierających,• wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych, w tym korzystających z pomocy instytucji pomocowych,• degradacja zasobów mieszkaniowych oraz nieruchomości i infrastruktury towarzyszącej, spowodowana prowadzoną działalnością górniczą i wpływami poeksploatacyjnymi,• zanik postaw obywatelskich i aktywności społecznej mieszkańców Bytomia, konieczność wzmocnienia kapitału społecznego; dziedziczenie negatywnych wzorców społecznych, dziedziczenie biedy i uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej,• zjawisko „segmentacji dzielnic” oraz „kurczenia się miasta”, jako konsekwencja niekorzystnych zjawisk społeczno-demograficznych.

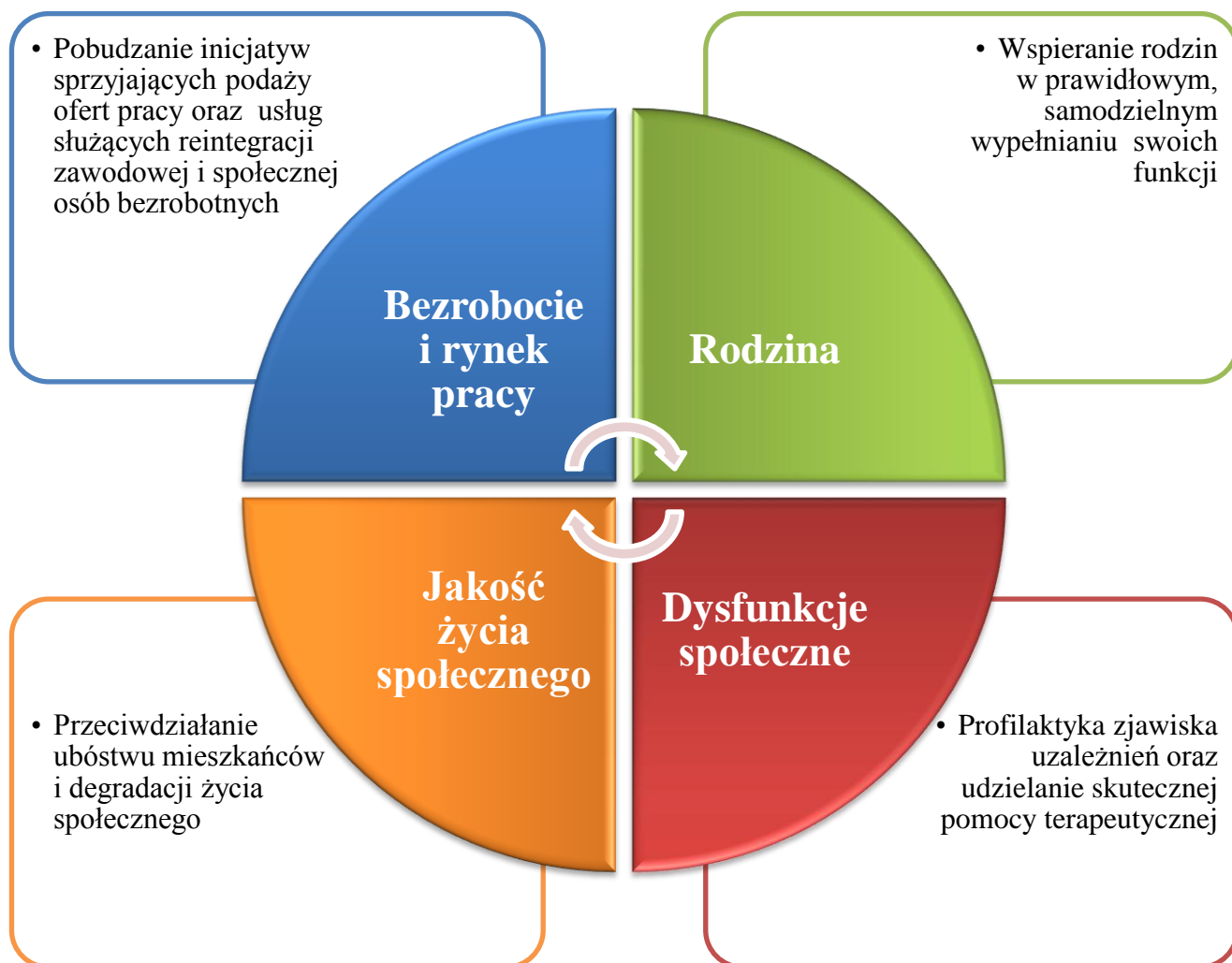
szanse

- nowe możliwości prawne: szeroki wachlarz form aktywizacji świadczonych przez PUP na rzecz osób bezrobotnych (staże, szkolenia, dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej, refundowane formy zatrudnienia), nowe narzędzia współpracy PUP z pracodawcami,
- korzystne położenie powiatu, lokalizacja Bytomia w aglomeracji i dobre rozwiązania komunikacyjne ułatwiające zatrudnienie, edukację i wyspecjalizowane zabezpieczenie medyczne mieszkańców,
- środki wsparcia na rozwój zasobów ludzkich ze środków Unii Europejskiej, (m.in. w ramach OSI w RPO WSL 2014-2020),
- pojawienie się nowych instrumentów pozwalających na realizację celów rozwojowych w obszarze społecznym: ZIT i kontrakt terytorialny,
- posiadanie dużej ilości terenów dostępnych pod inwestycje, rozwój Bytomskiej Strefy Aktywności Gospodarczej, Bytom ogólnopolską siedzibą Ośrodka Rozliczania Energii Odnawialnych,
- wielowiekowa tradycja i dziedzictwo kulturowe Bytomia, zabytkowy układ urbanistyczny i architektoniczny miasta.

zagrożenia

- niekorzystne rozwiązania prawne, w tym wysokie koszty pracy negatywnie oddziałujące na sytuację potencjalnych pracodawców,
- polityka płacowa w kraju – niewłaściwe relacje płacy minimalnej do możliwości wsparcia z systemu pomocy społecznej,
- brak rozwiązań wspierających powrót na rynek pracy osób i rodziców samotnie sprawujących opiekę nad osobami zależnymi,
- niekorzystny wizerunek miasta obciążonego problemami społecznymi zniechęcający inwestorów – utrwalanie negatywnych tendencji społeczno-gospodarczych,
- niekorzystne zmiany demograficzne, starzenie się społeczeństwa, ujemne saldo migracji, niski przyrost naturalny, rosnąca liczba niepełnosprawnych w trudnej sytuacji finansowej, korzystających z pomocy MOPR.

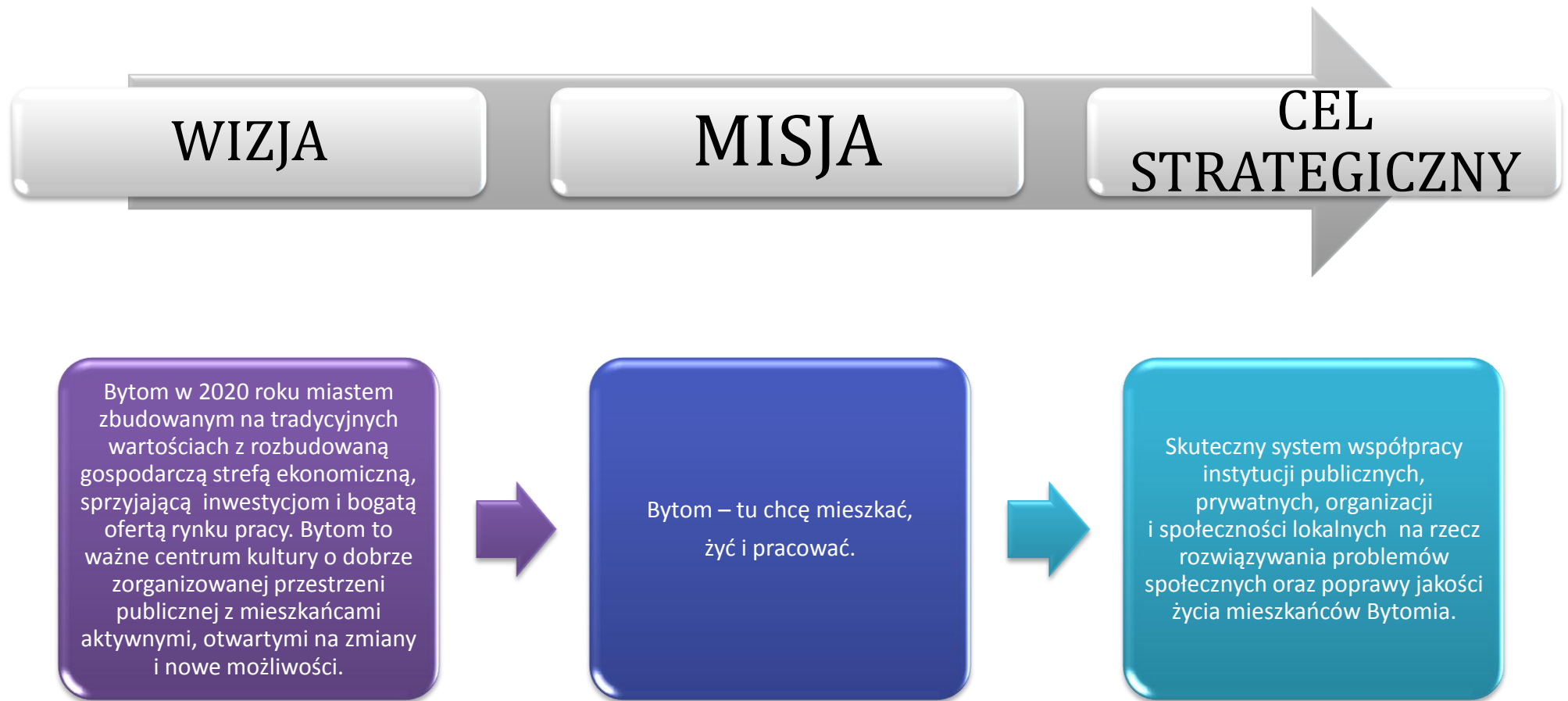
5. Obszary priorytetowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020 i odpowiadające im kierunki oddziaływania

Rysunek 4. Obszary priorytetowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 – 2020 i odpowiadające im kierunki oddziaływania

Źródło: Opracowanie własne

6. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020

Rysunek 5. Proces wyznaczania celu strategicznego

Źródło: Opracowanie własne

6.1. Obszar problemowy I – Bezrobocie i rynek pracy

Obszar problemowy I BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

kierunek oddziaływania:

pobudzanie inicjatyw sprzyjających podaży ofert pracy oraz usług służących reintegracji zawodowej i społecznej osób bezrobotnych.

CEL GŁÓWNY DLA OBSZARU

dostępność pracy oraz usług wspierających osoby bezrobotne w zdobywaniu i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych umożliwiających powrót do zatrudnienia.

CELE OPERACYJNE

- I.1.** Funkcjonująca, międzyinstytucjonalna współpraca publicznych i niepublicznych podmiotów rynku pracy w ramach lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników.
- I.2.** Rozwój inicjatyw ekonomiczno - gospodarczych na rzecz tworzenia miejsc i ofert pracy.
- I.3.** Dostępna, zróżnicowana oferta zdobywania kwalifikacji doświadczenia zawodowego dla osób o dużych deficytach pracowniczych.

DZIAŁANIA

Cel operacyjny I.1. (działania)

- I.1.1.** Inicjowanie i realizacja lokalnych projektów reintegracji zawodowej i działań aktywizujących przy udziale publicznych i niepublicznych partnerów rynku pracy.
- I.1.2.** Realizacja działań aktywizacyjnych ze środków Funduszu Pracy i środków EFS, zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w szczególności w formie: prac społecznie użytecznych, zatrudnienia wspieranego, socjalnego, staży, robót publicznych, prac interwencyjnych, doposażenia stanowisk pracy, zwiększania mobilności geograficznej.

I.1.3. Współpraca z pracodawcami w zakresie pośrednictwa pracy i w organizowaniu aktywnych oraz wspieranych form wdrażania do pracy osób bezrobotnych.

Cel operacyjny I.2. (działania)

I.2.1. Świadczenie usług doradczych i wspierających inicjatywy gospodarcze w ramach ekonomii społecznej.

I.2.2. Pomoc bezrobotnym w przystępowaniu do funkcjonujących przedsiębiorstw społecznych, bądź w tworzeniu własnych miejsc pracy poprzez dostarczanie usług i instrumentów służących samozatrudnieniu.

Cel operacyjny I.3. (działania)

I.3.1. Umożliwianie osobom bezrobotnym uzupełnienia edukacji formalnej, zdobywanie kwalifikacji zawodowych, poszukiwanych na lokalnym rynku pracy poprzez szkolenia i kursy dające uprawnienia do wykonywania zawodu.

I.3.2. Świadczenie usług poradnictwa zawodowego oraz opracowywanie IPD służących przewyższaniu ograniczeń i deficytów osobistych, utrudniających podjęcie i utrzymanie zatrudnienia.

I.3.3. Podejmowanie inicjatyw w ramach partnerstwa zadaniowego PUP – MOPR – NGO – CIS dla realizacji modułów aktywizacji zawodowej i społecznej w ramach programów rynku pracy.

I.3.4. Realizacja indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego na bazie funkcjonujących CIS i KIS.

6.2. Obszar problemowy II – Jakość życia społecznego

Obszar problemowy II JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZNEGO

kierunek oddziaływania:

przeciwdziałanie ubóstwu mieszkańców i degradacji życia społecznego.

CEL GŁÓWNY DLA OBSZARU

godne, bezpieczne warunki życia i zamieszkania mieszkańców w zmodernizowanej przestrzeni publicznej i społecznej miasta.

CELE OPERACYJNE

- II.1.** Adekwatna do potrzeb mieszkańców infrastruktura społeczna oraz profesjonalna oferta usług społecznych.
- II.2.** Zwiększenie i poprawa jakości gminnego zasobu mieszkaniowego (mieszkania komunalne, lokale socjalne, mieszkania wspomagane).
- II.3.** Skuteczny system organizacji i zarządzania społecznymi zadaniami publicznymi, pozwalający osiągać cele lokalnej polityki społecznej.
- II.4.** Odbudowa więzi sąsiedzkich i przywracanie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych zdegradowanym dzielnicom i osiedlom mieszkaniowym.
- II.5.** Wzrost poczucia bezpieczeństwa w mieście.

DZIAŁANIA

Cel operacyjny II.1. (działania)

- II.1.1.** Poprawa infrastruktury placówek świadczących usługi społeczne dla mieszkańców.
- II.1.2.** Zapewnianie całorocznej oferty zajęć rozwojowych, kulturalnych i sportowych dla mieszkańców, w szczególności dla dzieci i młodzieży w placówkach kultury i klubach sportowych.
- II.1.3.** Poszerzanie oferty usług społecznych na zasadach zlecenia i powierzania zadań – współpraca z organizacjami pozarządowymi i partnerami sektora prywatnego oraz przy współudziale mieszkańców, w ramach lokalnych inicjatyw społecznych.

Cel operacyjny II.2. (działania)

II.2.1. Wdrażanie programów samopomocowych przy współdziałaniu służb miejskich, instytucji pomocy i integracji społecznej oraz NGO w zakresie remontu wytypowanych, komunalnych zasobów mieszkaniowych przeznaczonych dla osób najuboższych.

II.2.2. Realizacja programów oddłużania zaległości z tytułu korzystania z mieszkań.

II.2.3. Udzielanie czasowego wsparcia lokalowego osobom pozbawionym mieszkania w formie mieszkań wspomaganych i socjalnych.

II.2.4. Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych osobom niezdolnym do samodzielnej egzystencji w formie miejsc pobytu w placówkach stacjonarnych.

Cel operacyjny II.3. (działania)

II.3.1. Wdrażanie specjalistycznych form wsparcia dla klientów pomocy społecznej.

II.3.2. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, integrujących działania instytucji pomocy i integracji społecznej.

II.3.3. Dostosowywanie warunków pracy oraz struktury organizacyjnej jednostek pomocy i integracji społecznej do potrzeb wynikających z diagnozy społecznej.

II.3.4. Udzielanie pomocy finansowej osobom uprawnionym w formach i na zasadach przewidzianych w obowiązujących przepisach prawa.

II.3.5. Pozyskiwanie i dystrybucja pomocy żywnościowej dla najuboższych mieszkańców, w tym we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

II.3.6. Zapewnianie ochrony bezpośredniej pracownikom służb społecznych, w warunkach wymagających reakcji na zachowania zagrażające życiu lub zdrowiu.

Cel operacyjny II.4. (działania)

II.4.1. Aktywizowanie środowisk sąsiedzkich przy wykorzystaniu metody organizacji społeczności lokalnej.

II.4.2. Realizacja programu rewitalizacji w dzielnicach i osiedlach z uwzględnieniem aktywnej roli mieszkańców.

Cel operacyjny II.5. (działania)

II.5.1. Współpraca straży, służb i instytucji w ramach realizacji zadań wynikających z miejskiego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego.

II.5.2. Prowadzenie akcji edukacyjnych na temat negatywnych skutków przemocy i zachowań agresywnych oraz kształtujących postawy braku tolerancji społecznej wobec aktów agresji i przemocy.

II.5.3. Objęcie systemem monitoringu wizyjnego całego miasta wraz z opracowaniem procedur podejmowania interwencji przez służby porządkowe.

6.2. Obszar problemowy III – Dysfunkcje społeczne

Obszar problemowy III DYSFUNKCJE SPOŁECZNE

kierunek oddziaływania:

profilaktyka zjawiska uzależnień, oraz udzielanie skutecznej pomocy terapeutycznej.

CEL GŁÓWNY DLA OBSZARU

przeciwdziałanie uzależnieniom i ograniczanie ich negatywnych skutków społecznych

CELE OPERACYJNE

III.1. Poprawa skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych i terapii uzależnień.

III.2. Reintegracja społeczno-zawodowa osób bezdomnych w ramach społeczności lokalnej mieszkańców Bytomia.

DZIAŁANIA

Cel operacyjny III.1. (działania)

III.1.1. Podejmowanie współpracy zadaniowej pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze problematyki uzależnień.

III.1.2. Świadczenie pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym i współuzależnionym.

III.1.3. Podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów w zakresie ich działań profilaktycznych i terapeutycznych w formie szkoleń i superwizji.

III.1.4. Prowadzenie miejskich kampanii społecznych i działalności edukacyjnej na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.

III.1.5. Monitorowanie i kreowanie lokalnej polityki sprzedaży alkoholu.

Cel operacyjny III.2. (działania)

III.2.1. Współpraca instytucji pomocy i integracji społecznej w realizacji programów zmierzających do reintegracji zawodowej i społecznej osób bezdomnych.

III.2.2. Wdrażanie programów terapii uzależnień dla osób bezdomnych.

III.2.3. Świadczenie podstawowej pomocy osobom bezdomnym zgodnie z obowiązującym standardem.

6.4. Obszar problemowy IV - Rodzina

Obszar problemowy IV

RODZINA

kierunek oddziaływania:

wspieranie rodzin w prawidłowym, samodzielnym wypełnianiu swoich funkcji.

CEL GŁÓWNY DLA OBSZARU

rodzina wypełniająca w sposób prawidłowy swoje funkcje.

CELE OPERACYJNE

IV.1. Tworzenie warunków dla utrzymania samodzielności życiowej i aktywnego udziału seniorów w życiu społecznym.

IV.2. Tworzenie warunków dla utrzymania samodzielności życiowej i aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

IV.3. Wzrost skuteczności i dostępności różnorodnych form pomocy dla rodzin niewydolnych wychowawczo i dysfunkcyjnych.

IV.4. Skuteczna i kompleksowa pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc.

IV.5. Zapewnienie prawidłowych warunków bytowych i rozwojowych dzieciom kierowanym do pieczy zastępczej i usamodzielnianym.

DZIAŁANIA

Cel operacyjny IV.1. (działania)

IV.1.1. Promocja aktywnego stylu życia i samoorganizacji seniorów: wspieranie różnorodnych form spędzania czasu i rozwoju zainteresowań osób starszych.

IV.1.2. Rozwijanie oferty środowiskowych usług opiekuńczych i opiekuńczych specjalistycznych dla seniorów w miejscu ich zamieszkania.

IV.1.3. Podejmowanie inicjatyw na rzecz integracji międzypokoleniowej i przeciwdziałanie wykluczeniu seniorów.

IV.1.4. Prowadzenie oraz rozwój opieki stacjonarnej zgodnie z wymaganym standardem dla osób niezdolnych do samodzielnego zaspokajania potrzeb życiowych w środowisku zamieszkania.

Cel operacyjny IV.2. (działania)

IV.2.1. Wspieranie osób niepełnosprawnych w osiągnięciu życiowej samodzielności adekwatnej do możliwości wynikających ze stanu zdrowia w ramach oferty środowiskowej placówek pomocy i integracji społecznej.

IV.2.2. Organizowanie pomocy w środowisku zamieszkania w formie usług i świadczeń dla osób niepełnosprawnych.

IV.2.3. Wspieranie rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczych w środowisku zamieszkania.

IV.2.4. Wspieranie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym i korzystanie z przysługujących uprawnień.

Cel operacyjny IV.3. (działania)

IV.3.1. Wspieranie rodziców w wypełnianiu zadań opiekuńczo-wychowawczych przy wykorzystaniu świadczeń, specjalistycznych usług doradczych i opiekuńczych w formie instytucjonalnej i w ramach programów rządowych.

IV.3.2. Wdrażanie aktywizujących metod pracy z rodzinami w oparciu o kontrakt socjalny i usługi asystenta rodziny w rodzinach o dużych deficytach w zakresie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

IV.3.3. Pomoc w samoorganizacji rodziców poprzez inicjowanie powstawania grup samopomocowych.

Cel operacyjny IV.4. (działania)

IV.4.1. Koordynowanie współpracy służb i instytucji pomocy w realizacji zadań na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc.

IV.4.2. Organizowanie pomocy psychologicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej i udzielanie czasowego schronienia dla osób doświadczających przemocy oraz prowadzenie programu korekcyjno – edukacyjnego dla stosujących przemoc.

IV.4.3. Podnoszenie kompetencji służb realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny IV.5. (działania)

IV.5.1. Rozwijanie różnorodnych form sprawowania pieczy zastępczej – w tym w szczególności typu rodzinnego.

IV.5.2. Świadczenie profesjonalnego wsparcia, psychologiczno - pedagogicznego, w tym terapeutycznego oraz finansowego rodzinom zastępczym.

IV.5.3. Podejmowanie działań przygotowujących wychowanków pieczy zastępczej do samodzielnego życia i prowadzenia gospodarstwa domowego w formie mieszkań chronionych oraz przygotowujących do podjęcia aktywności zawodowej.

IV.5.4. Wspieranie młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą w procesie usamodzielnienia.

CEL STRATEGICZNY
Skuteczny system współpracy instytucji publicznych, prywatnych, organizacji i społeczności lokalnych
na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz poprawy jakości życia mieszkańców Bytomia.

CELE GŁÓWNE DLA OBSZARU:

I. Dostępność ofert pracy oraz usług wspierających osoby bezrobotne w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych umożliwiających powrót do zatrudnienia.	II. Godne, bezpieczne warunki życia i zamieszkania mieszkańców w modernizowanej przestrzeni publicznej i społecznej miasta.	III. Przeciwdziałanie uzależnieniom i ograniczanie ich negatywnych skutków społecznych.	IV. Rodzina wypełniająca w sposób prawidłowy swoje funkcje.
--	--	--	--

CELE SZCZEGÓŁOWE:

I.1. Funkcjonująca, międzyinstytucjonalna współpraca publicznych i niepublicznych podmiotów rynku pracy w ramach lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników.	II.1. Adekwatna do potrzeb mieszkańców infrastruktura społeczna oraz profesjonalna oferta usług społecznych,	III.1. Poprawa skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych i terapii uzależnień.	IV.1. Tworzenie warunków dla utrzymania samodzielności życiowej i aktywnego udziału seniorów w życiu społecznym.
I.2. Rozwój inicjatyw ekonomiczno - gospodarczych na rzecz tworzenia miejsc i ofert pracy.	II.2. Zwiększenie i poprawa jakości gminnego zasobu mieszkaniowego (mieszkania komunalne, lokale socjalne, mieszkania chronione).	III.2. Reintegracja społeczno-zawodowa osób bezdomnych w ramach społeczności lokalnej mieszkańców Bytomia.	IV.2. Tworzenie warunków dla utrzymania samodzielności życiowej i aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.
I.3. Dostępna, zróżnicowana oferta zdobywania kwalifikacji i doświadczenia zawodowego dla osób o dużych deficytach pracowniczych.	II.3. Skuteczny system organizacji i zarządzania społecznymi zadaniami publicznymi, pozwalający osiągać cele lokalnej polityki społecznej i przeciwdziałać ubóstwu mieszkańców.		IV.3. Wzrost skuteczności i dostępności różnorodnych form pomocy dla rodzin niewydolnych wychowawczo i dysfunkcyjnych.
	II.4. Odbudowa więzi sąsiedzkich i przywracanie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych zdegradowanym dzielnicom i osiedlom mieszkaniowym.		IV.4. Skuteczna i kompleksowa pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc.
	II.5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa w mieście		IV.5. Zapewnienie prawidłowych warunków bytowych i rozwojowych dzieciom kierowanym do pieczy zastępczej i usamodzielnianym.

7. Siatka celów i działań

Obszar oddziaływania: I. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY					
Kierunek oddziaływania: Pobudzanie inicjatyw sprzyjających podaży ofert pracy oraz usług służących reintegracji zawodowej i społecznej osób bezrobotnych.					
Cel główny dla obszaru I.					
Dostępność ofert pracy oraz usług wspierających osoby bezrobotne w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych umożliwiających powrót do zatrudnienia					
Cel operacyjny I.1. Funkcjonująca, międzyinstytucjonalna współpraca publicznych i niepublicznych podmiotów rynku pracy w ramach lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników					
Działania	Koordynator	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>I.1.1. Inicjowanie i realizacja lokalnych projektów reintegracji zawodowej i działań aktywizujących przy udziale publicznych i niepublicznych partnerów rynku pracy</p> <p>I.1.2. Realizacja działań aktywizacyjnych ze środków Funduszu Pracy i środków EFS, zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w szczególności w formie: prac społecznie użytecznych, zatrudnienia wspieranego, socjalnego, staży, robót publicznych, prac interwencyjnych, doposażenia stanowisk pracy, zwiększania mobilności geograficznej</p> <p>I.1.3. Współpraca z pracodawcami w zakresie pośrednictwa pracy i w organizowaniu aktywnych oraz wspieranych form wdrażania do pracy osób bezrobotnych</p>	PUP	<p>MOPR, CIS, OHP, agencje zatrudnienia, NGO, placówki oświatowe i kształcenia ustawicznego, pracodawcy</p>	<p>liczba zrealizowanych projektów (I.1.1.)</p> <p>liczba osób skierowanych do działań aktywizacyjnych (I.1.2.)</p> <p>liczba współpracujących pracodawców (I.1.3.)</p>	działanie ciągłe	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>Fundusz Pracy, budżet miasta, EFS</p>

Cel operacyjny I.2. Rozwój inicjatyw ekonomiczno - gospodarczych na rzecz tworzenia miejsc i ofert pracy					
Działania	Koordynator	Realizatorzy / Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>I.2.1. Świadczenie usług doradczych i wspierających inicjatywy gospodarcze w ramach ekonomii społecznej</p> <p>I.2.2. Pomoc bezrobotnym w przystępowaniu do funkcjonujących, przedsiębiorstw społecznych bądź w tworzeniu własnych miejsc pracy poprzez dostarczanie usług i instrumentów służących samozatrudnieniu</p>	PUP	MOPR, NGO, CIS	<p>liczba miejsc pracy powstałych w ramach inicjatyw ekonomii społecznej wspartych przez PUP (I.2.1.)</p> <p>liczba osób, które skorzystały z jednorazowych środków na otwarcie własnej działalności gospodarczej (I.2.2.)</p>	działanie ciągłe	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>Fundusz Pracy, budżet miasta, EFS</p>
Cel operacyjny I.3. Dostępna, zróżnicowana oferta zdobywania kwalifikacji doświadczenia zawodowego dla osób o dużych deficytach pracowniczych.					
Działania	Koordynator	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>I.3.1. Umożliwianie osobom bezrobotnym uzupełniania edukacji formalnej, zdobywania kwalifikacji zawodowych, poszukiwanych na lokalnym rynku pracy poprzez szkolenia i kursy dające uprawnienia do wykonywania zawodu</p> <p>I.3.2. Świadczenie usług poradnictwa zawodowego oraz opracowywanie IPD służących przezwyciężaniu ograniczeń i deficytów osobistych, utrudniających podjęcie i utrzymanie zatrudnienia</p>	PUP	MOPR, NGO, lokalni pracodawcy, CIS, KIS	<p>liczba osób uczestniczących w szkoleniach, kursach, uzupełnieniu edukacji formalnej (I.3.1.)</p> <p>liczba osób objętych poradnictwem zawodowym (I.3.2.)</p> <p>liczba osób objętych IPD (I.3.2.)</p>	działanie ciągłe	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>Fundusz Pracy, EFS, budżet miasta</p>

<p>I.3.3. Podejmowanie inicjatyw w ramach partnerstwa zadaniowego PUP – MOPR – NGO – CIS dla realizacji modułów aktywizacji zawodowej i społecznej w ramach programów rynku pracy</p> <p>I.3.4. Realizacja indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego na bazie funkcjonujących CIS i KIS</p>	PUP	MOPR, NGO, lokalni pracodawcy, CIS, KIS	<p>liczba osób bezrobotnych uczestniczących w programach rynku pracy (I.3.3.)</p> <p>liczba osób objętych zatrudnieniem socjalnym i wspieranym (I.3.4.)</p>	działanie ciągłe	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>Fundusz Pracy, EFS, budżet miasta</p>
<p>Obszar oddziaływania: II. JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZNEGO Kierunek oddziaływania: Przeciwdziałanie ubóstwu mieszkańców i degradacji życia społecznego</p>					
<p>Cel główny dla obszaru II. Godne, bezpieczne warunki życia i zamieszkania mieszkańców w zmodernizowanej przestrzeni publicznej i społecznej miasta</p>					
<p>Cel operacyjny II.1. Adekwatna do potrzeb mieszkańców infrastruktura społeczna oraz profesjonalna oferta usług społecznych.</p>					
Działania	Koordynator	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>II.1.1. Poprawa infrastruktury placówek świadczących usługi społeczne dla mieszkańców</p> <p>II.1.2. Zapewnianie całorocznej oferty zajęć rozwojowych, kulturalnych i sportowych dla mieszkańców, w szczególności dla dzieci i młodzieży w placówkach kultury i klubach sportowych</p>	Wydział Polityki Społecznej, UM Bytom	Instytucje kultury, placówki oświatowe, instytucje pomocy społecznej, NGO, OSiR, kluby sportowe, MOPR	<p>wielkość środków finansowych wykorzystanych na poprawę infrastruktury społecznej miasta (II.1.1.)</p> <p>liczba uczestników korzystających z danej oferty (II.1.2.)</p>	działanie ciągłe	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>budżet miasta, EFS</p>

<p>II.1.3. Poszerzenie oferty usług społecznych na zasadach zlecenia i powierzania zadań – współpraca z organizacjami pozarządowymi i partnerami sektora prywatnego oraz przy współdziałaniu mieszkańców, w ramach lokalnych inicjatyw społecznych</p>	<p>Wydział Polityki Społecznej, UM Bytom</p>	<p>Instytucje kultury, placówki oświatowe, instytucje pomocy społecznej, NGO, OSiR, kluby sportowe, MOPR</p>	<p>liczba zleconych zadań oraz wielkość środków finansowych wykorzystanych na realizację usług społecznych (II.1.3.)</p>	<p>działanie ciągłe</p>	<p><i>źródło finansowania:</i> budżet miasta, EFS</p>
<p>Cel operacyjny II.2. Zwiększenie i poprawa jakości gminnego zasobu mieszkaniowego (mieszkania komunalne, lokale socjalne, mieszkania wspomagane).</p>					
Działania	Koordynator	Realizatorzy / Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>II.2.1. Wdrażanie programów samopomocowych przy współdziałaniu służb miejskich, instytucji pomocy i integracji społecznej oraz NGO w zakresie remontu wytypowanych, komunalnych zasobów mieszkaniowych przeznaczonych dla osób najuboższych</p> <p>II.2.2. Realizacja programów oddłużania zaległości z tytułu korzystania z mieszkań</p> <p>II.2.3. Udzielanie czasowego wsparcia lokalowego osobom pozbawionym mieszkania w formie mieszkań wspomaganych i socjalnych</p>	<p>Wydział Polityki Społecznej, UM w Bytomiu</p>	<p>MOPR, PUP, NGO, CIS, DPS, CIK i PU, jednostka zarządzająca zasobami mieszkaniowymi</p>	<p>liczba wyremontowanych lokali socjalnych i mieszkań wspomaganych (II.2.1.)</p> <p>wysokość odpracowanych zaległości (II.2.2.)</p> <p>liczba osób objętych programem (II.2.2.)</p> <p>liczba osób / rodzin oczekujących na przyznanie lokalu socjalnego (II.2.3.)</p> <p>liczba zawartych umów najmu lokali socjalnych w danym roku (II.2.3.)</p>	<p>działanie ciągłe</p>	<p><i>źródło finansowania:</i> budżet miasta, EFS</p>

<p>II.2.4. Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych osobom niezdolnym do samodzielnej egzystencji w formie miejsc pobytu w placówkach stacjonarnych</p>	<p>Wydział Polityki Społecznej, UM w Bytomiu</p>	<p>MOPR, PUP, NGO, CIS, DPS, CIK i PU, jednostka zarządzająca zasobami mieszkaniowymi</p>	<p>liczba osób korzystających z miejsc pobytu w opiece stacjonarnej (II.2.4.)</p>	<p>działanie ciągłe</p>	<p><i>źródło finansowania:</i> budżet miasta, EFS</p>
<p>Cel operacyjny II.3. Skuteczny system organizacji i zarządzania społecznymi zadaniami publicznymi, pozwalający osiągać cele polityki społecznej.</p>					
Działania	Koordynator	Realizatorzy / Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>II.3.1. Wdrażanie specjalistycznych form wsparcia dla klientów pomocy społecznej</p> <p>II.3.2. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, integrujących działania instytucji pomocy i integracji społecznej</p> <p>II.3.3 Dostosowywanie warunków pracy oraz struktury organizacyjnej jednostek pomocy i integracji społecznej do potrzeb wynikających z diagnozy społecznej</p> <p>II.3.4. Udzielanie pomocy finansowej osobom uprawnionym w formach i na zasadach przewidzianych w obowiązujących przepisach prawa</p>	<p>Wydział Polityki Społecznej, UM w Bytomiu</p>	<p>MOPR, ŚUW, NGO, Policja, CIK i PU</p>	<p>liczba osób/ rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej (II.3.1.)</p> <p>liczba realizowanych wspólnie projektów (II.3.2.)</p> <p>liczba środowisk przypadająca na 1 pracownika socjalnego w opiece środowiskowej (II.3.3.)</p> <p>liczba wypłaconych świadczeń wg rodzaju (II.3.4.)</p>	<p>działania ciągłe</p>	<p><i>źródło finansowania:</i> budżet miasta, budżet państwa, EFS</p>

<p>II.3.5. Pozyskiwanie i dystrybucja pomocy żywnościowej dla najuboższych mieszkańców, w tym we współpracy z organizacjami pozarządowymi</p> <p>II.3.6. Zapewnienie ochrony bezpośredniej pracownikom służb społecznych w warunkach wymagających reakcji na zachowania zagrażające życiu lub zdrowiu</p>	<p>Wydział Polityki Społecznej, UM w Bytomiu</p>	<p>MOPR, ŚUW, NGO, Policja, CIK i PU</p>	<p>liczba ton rozdystrybuowanej żywności (II.3.5.)</p> <p>liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej (II.3.5.)</p> <p>liczba wejść pracowników socjalnych w asyście policji (II.3.6.)</p>	<p>działania ciągłe</p>	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>budżet miasta, budżet państwa, EFS</p>
<p>Cel operacyjny II.4. Odbudowa więzi sąsiedzkich i przywracanie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych zdegradowanym dzielnicom i osiedlom mieszkaniowym</p>					
Działania	Koordynator	Realizatorzy / Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>II.4.1. Aktywizowanie środowisk sąsiedzkich przy wykorzystaniu metody organizacji społeczności lokalnej</p> <p>II.4.2. Realizacja programu rewitalizacji w dzielnicach i osiedlach z uwzględnieniem aktywnej roli mieszkańców</p>	<p>Wydział Polityki Społecznej, UM w Bytomiu</p>	<p>MOPR, NGO, UM w Bytomiu</p>	<p>liczba osób objętych programami (II.4.1.)</p> <p>liczba zadań realizowanych w ramach budżetu obywatelskiego (II.4.2.)</p>	<p>działanie ciągłe</p>	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>budżet miasta, budżet państwa, EFS</p>

Cel operacyjny II.5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa w mieście					
Działania	Koordynator	Realizatorzy / Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>II.5.1. Współpraca straży, służb i instytucji w ramach realizacji zadań wynikających z miejskiego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego</p> <p>II.5.2. Prowadzenie akcji edukacyjnych na temat negatywnych skutków przemocy i zachowań agresywnych oraz kształtujących postawy braku tolerancji społecznej wobec aktów agresji i przemocy</p> <p>II.5.3. Objęcie systemem monitoringu wizyjnego całego miasta wraz z opracowaniem procedur podejmowania interwencji przez służby porządkowe</p>	<p>Pełnomocnik Prezydenta ds. Bezpieczeństwa Miasta</p>	<p>Straż Miejska, Policja, MOPR, CIK i PU</p>	<p>liczba przestępstw w siedmiu kategoriach przestępczości (II.5.1.)</p> <p>liczba przeprowadzonych prelekcji warsztatów i debat społecznych (II.5.2.)</p> <p>liczba interwencji domowych i ulicznych Policji i służb porządkowych (II.5.3.)</p> <p>liczba punktów obserwacyjnych (II.5.3.)</p>	<p>działania ciągłe</p>	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>budżet miasta, budżet państwa, EFS</p>

Obszar oddziaływania: III. DYSFUNKCJE SPOŁECZNE
Kierunek oddziaływania: Profilaktyka zjawiska uzależnień oraz udzielanie skutecznej pomocy

Cel główny dla obszaru III.
Przeciwdziałanie uzależnieniom i ograniczanie ich negatywnych skutków społecznych

Cel operacyjny III.1.
 Poprawa skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych i terapii uzależnień

Działania	Koordynator	Realizatorzy / Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>III.1.1. Podejmowanie współpracy zadaniowej pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze problematyki uzależnień</p> <p>III.1.2. Świadczenie pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym i współuzależnionym</p> <p>III.1.3. Podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów w zakresie ich działań profilaktycznych i terapeutycznych w formie szkoleń i superwizji</p> <p>III.1.4. Prowadzenie miejskich kampanii społecznych i działalności edukacyjnej na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom</p> <p>III.1.5. Monitorowanie i kreowanie lokalnej polityki sprzedaży alkoholu</p>	CIK i PU	<p>MOPR, MKRPA, CIK i PU, poradnie specjalistyczne ds. uzależnień, Koordynator ds. przeciwdziałania patologiom społecznym, placówki kultury, kluby sportowe, NGO, grupy samopomocowe, świetlice socjoterapeutyczne, placówki oświatowe, ŚDS „Integracja”</p>	<p>liczba rodzin/osób objętych specjalistyczną pomocą (III.1.1.)</p> <p>liczba osób objętych terapią (III.1.2.)</p> <p>liczba osób, objętych działaniami edukacyjno – szkoleniowymi (III.1.3.)</p> <p>liczba prowadzonych kampanii społecznych (III.1.4.)</p> <p>liczba punktów sprzedaży alkoholu w mieście (III.1.5.)</p>	działania ciągle	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>budżet miasta, budżet państwa, EFS</p>

Cel operacyjny III.2. Reintegracja społeczno – zawodowa osób bezdomnych w ramach społeczności lokalnej mieszkańców Bytomia					
Działania	Koordynator	Realizatorzy / Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>III.2.1. Współpraca instytucji pomocy i integracji społecznej w realizacji programów zmierzających do reintegracji zawodowej i społecznej osób bezdomnych</p> <p>III.2.2. Wdrażanie programów terapii uzależnień dla osób bezdomnych</p> <p>III.2.3. Świadczenie podstawowej pomocy osobom bezdomnym zgodnie z obowiązującym standardem</p>	MOPR	UM w Bytomiu PUP, CIK i PU, CIS, KIS, NGO, Parafie, Policja, Straż Miejska, BCW	<p>liczba osób bezdomnych objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności i indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego (III.2.1.)</p> <p>liczba osób bezdomnych objętych programem terapii (III.2.2.)</p> <p>liczba osób objętych wsparciem (III.2.3.)</p>	działania ciągłe	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>budżet miasta, budżet państwa, EFS</p>

Obszar oddziaływania: IV. : RODZINA
Kierunek oddziaływania: Wspieranie rodzin w prawidłowym, samodzielnym wypełnianiu swoich funkcji

Cel główny dla obszaru IV.
Rodzina wypełniająca w sposób prawidłowy swoje funkcje

Cel operacyjny IV.1.
 Tworzenie warunków dla utrzymania samodzielności życiowej i aktywnego udziału seniorów w życiu społecznym.

Działania	Koordynator	Realizatorzy / Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>IV.1.1. Promocja aktywnego stylu życia i samoorganizacji seniorów: wspieranie różnorodnych form spędzania czasu i rozwoju zainteresowań osób starszych</p> <p>IV.1.2. Rozwijanie oferty środowiskowych usług opiekuńczych i opiekuńczych specjalistycznych dla seniorów w miejscu ich zamieszkania</p> <p>IV.1.3. Podejmowanie inicjatyw na rzecz integracji międzypokoleniowej i przeciwdziałanie wykluczeniu seniorów</p>	MOPR	UM w Bytomiu, NGO, instytucje kultury, MOPR, DPS, UTW, Wszelchnica Bytomska, Parafie, BCW	<p>liczba wydanych kart Programu „Bytomska Karta Seniora” (IV.1.1.)</p> <p>liczba inicjatyw samopomocowych realizowanych w środowisku seniorów (IV.1.2.)</p> <p>liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i opiekuńczych specjalistycznych (IV.1.2.)</p> <p>liczba podjętych inicjatyw dot. przeciwdziałania wykluczeniu, w tym cyfrowemu (IV.1.3.)</p>	działania ciągłe	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>budżet miasta, budżet państwa, PFRON, EFS</p>

<p>IV.1.4. Prowadzenie oraz rozwój opieki stacjonarnej zgodnie z wymaganym standardem dla osób niezdolnych do samodzielnego zaspokajania potrzeb życiowych w środowisku zamieszkania</p>	<p>MOPR</p>	<p>UM w Bytomiu, NGO, instytucje kultury, MOPR, DPS, UTW, Wszechnica Bytomska, Parafie, BCW</p>	<p>liczba miejsc w opiece stacjonarnej (IV.1.4.) liczba osób z Bytomia korzystających z opieki stacjonarnej (IV.1.4.) koszt ponoszony przez gminę Bytom z tytułu umieszczenia mieszkańca w DPS (IV.1.4.)</p>	<p>działania ciągłe</p>	<p><i>źródło finansowania:</i> budżet miasta, budżet państwa, PFRON, EFS</p>
<p>Cel operacyjny IV.2. Tworzenie warunków dla utrzymania samodzielności życiowej i aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu w społecznym.</p>					
Działania	Koordynator	Realizatorzy / Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>IV.2.1. Wspieranie osób niepełnosprawnych w osiągnięciu życiowej samodzielności adekwatnej do możliwości wynikających ze stanu zdrowia w ramach oferty środowiskowej placówek pomocy IV.2.2. Organizowanie pomocy w środowisku zamieszkania w formie usług i świadczeń dla osób niepełnosprawnych</p>	<p>Wydział Polityki Społecznej, UM w Bytomiu</p>	<p>MOPR, WTZ, ZAZ, CIS, ŚDS „Integracja”, DPS, NGO</p>	<p>liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą wg form wsparcia (IV.2.1.) liczba osób korzystających z usług ŚDS „Integracja” i usług specjalistycznych (IV.2.2.) liczba osób objętych wsparciem (IV.2.3.)</p>	<p>działania ciągłe</p>	<p><i>źródło finansowania:</i> budżet miasta, budżet państwa, PFRON, EFS</p>

<p>IV.2.3. Wspieranie rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczych w środowisku zamieszkania</p> <p>IV.2.4. Wspieranie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym i korzystanie z przysługujących uprawnień</p>	<p>Wydział Polityki Społecznej, UM w Bytomiu</p>	<p>MOPR, WTZ, ZAZ, CIS, ŚDS „Integracja”, DPS, NGO</p>	<p>liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania (IV.2.4.)</p>	<p>działania ciągle</p>	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>budżet miasta, budżet państwa, PFRON, EFS</p>
<p>Cel operacyjny IV.3. Wzrost skuteczności i dostępności różnorodnych form pomocy dla rodzin niewydolnych wychowawczo i dysfunkcyjnych.</p>					
Działania	Koordynator	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>IV.3.1. Wspieranie rodziców w wypełnianiu zadań opiekuńczo - wychowawczych przy wykorzystaniu świadczeń, specjalistycznych usług doradczych i opiekuńczych w formie instytucjonalnej i w ramach programów rządowych</p> <p>IV.3.2. Wdrażanie aktywizujących metod pracy z rodzinami w oparciu o kontrakt socjalny i usługi asystenta rodziny w rodzinach o dużych deficytach w zakresie umiejętności opiekuńczo –wychowawczych</p> <p>IV.3.3. Pomoc w samoorganizacji rodziców poprzez inicjowanie powstawania grup samopomocowych</p>	<p>MOPR</p>	<p>UM w Bytomiu poradnie specjalistyczne, PPP ,NGO, placówki opiekuńczo – wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, Sąd, kuratorzy sądowi, Policja, Prokuratura, CIK i PU, jednostki oświatowe, ZI</p>	<p>liczba rodzin objętych wsparciem w ramach programów pomocowych (IV.3.1.)</p> <p>liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny (IV.3.2.)</p> <p>liczba rodzin, z którymi zawarto kontrakt socjalny (IV.3.2.)</p> <p>liczba utworzonych grup samopomocowych (IV.3.3.)</p>	<p>działania ciągle</p>	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>budżet miasta, budżet państwa, EFS</p>
<p>Cel operacyjny IV.4. Skuteczna i kompleksowa pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc</p>					

Działania	Koordynator	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>IV.4.1. Koordynowanie współpracy służb i instytucji pomocy w realizacji zadań na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc</p> <p>IV.4.2. Organizowanie pomocy psychologicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej i udzielanie czasowego schronienia dla osób doświadczających przemocy oraz prowadzenie programu korekcyjno – edukacyjnego dla stosujących przemoc</p> <p>IV.4.3. Podnoszenie kompetencji służb realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>ZI</p>	<p>UM w Bytomiu, poradnie specjalistyczne, PPP, NGO, Sąd, kuratorzy sądowi, Policja, Prokuratura, CIK i PU, jednostki oświatowe, jednostki ochrony zdrowia, MKRPA, świetlice środowiskowe, ZI, MOPR</p>	<p>liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” (IV.4.1.)</p> <p>liczba osób, które ukończyły program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy (IV.4.2.)</p> <p>liczba szkoleń (IV.4.3.) liczba osób biorących udział w szkoleniach (IV.4.3.)</p>	<p>działania ciągłe</p>	<p><i>źródło finansowania:</i> budżet miasta, budżet państwa, EFS</p>

Cel operacyjny IV.5. Zapewnienie prawidłowych warunków bytowych i rozwojowych dzieciom kierowanym do pieczy zastępczej i usamodzielnianym					
Działania	Koordynator	Realizatorzy / Partnerzy	Wskaźnik realizacji celu	Termin realizacji	Ramy finansowe
<p>IV.5.1. Rozwijanie różnorodnych form sprawowania pieczy zastępczej w szczególności typu rodzinnego</p> <p>IV.5.2. Świadczenie profesjonalnego wsparcia, psychologiczno - pedagogicznego, terapeutycznego oraz finansowego rodzinom zastępczym</p> <p>IV.5.3. Podejmowanie działań przygotowujących wychowanków pieczy zastępczej do samodzielnego życia i prowadzenia gospodarstwa domowego w formie mieszkań chronionych oraz do podjęcia aktywności zawodowej</p> <p>IV.5.4. Wspieranie młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą w procesie usamodzielnienia</p>	MOPR	UM w Bytomiu, poradnie specjalistyczne, NGO, Sąd, kuratorzy sądowi, Policja, Prokuratura, CIK i PU, rodziny zastępcze, placówki pieczy zastępczej rodzinne i instytucjonalne, placówki oświatowe	<p>liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych formach pieczy zastępczej (IV.5.1.)</p> <p>liczba rodzin, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy doradczej i terapeutycznej dla rodzin zastępczych (IV.5.2.)</p> <p>liczba usamodzielnionych wychowanków, którzy skorzystali z przygotowania społecznego -zawodowego (IV.5.3.)</p> <p>liczba indywidualnych programów usamodzielnienia (IV.5.4.)</p>	działanie ciągłe	<p><i>źródło finansowania:</i></p> <p>budżet miasta, budżet państwa, EFS</p>

8. Ramy finansowe strategii

Zgodnie z uchwałą nr III/15/14 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 29 grudnia 2014 r. środki przeznaczone w budżecie Miasta na pomoc społeczną w roku 2015 zostały określone na poziomie 119 332 030 złotych plus kwota 6 961 824 złote na dodatkowe zadania polityki społecznej, co daje łącznie kwotę 126 293 854 złote. Oznacza to wzrost wydatków na pomoc społeczną oraz pozostałe zadania polityki społecznej w stosunku do roku 2014 o 4 379 024 złote oraz w stosunku do roku 2013 o 3 048 611 złotych. Przewiduje się utrzymanie tendencji wzrostowej w zakresie wydatków związanych z realizacją celów zawartych w dokumencie strategicznym na poziomie lat ubiegłych.

Dodatkowo poszczególne cele zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia będą finansowane ze środków Unii Europejskiej, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, a konkretnie w ramach obszarów strategicznej interwencji, z których dla miasta Bytomia na cele społeczne zarezerwowano:

- 11 250 000 euro w ramach poddziałania 9.1.3 – Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 18 000 000 euro w ramach poddziałania 9.2.3 – Rozwój usług społecznych i zdrowotnych
- 10 883 250 euro w ramach – w ramach poddziałania 10.2.3 - Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych

Tak więc na realizację celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 – 2020 w ramach obszaru strategicznej interwencji zostało przeznaczonych około 40 000 000 euro.

Działania zawarte w SRPS będą również realizowane w ramach innych projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Między innymi będą to środki przyznawane w trybie pozakonkursowym w ramach poddziałania 9.16 (Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. W ramach tego poddziałania przewiduje się wydatki w wysokości ok.8 milionów złotych na cele społeczne, w latach 2015 – 2017.

9. Wdrażanie strategii

Przez wdrażanie strategii rozumieć należy system działań podejmowanych przez władze miasta, jednostki organizacyjne i innych partnerów, którym przypisano zadania ukierunkowane na osiągnięcie celów strategii. Działania te służą realizacji zawartych w strategii założeń, ewaluacji strategii i samego procesu jej wdrażania, dokonywaniu korekt procesu realizacji strategii oraz projektowaniu i dokonywaniu zmian strategii. Na proces wdrażania składać się będą następujące czynności:

- koordynowanie realizacji poszczególnych przedsięwzięć ujętych w strategii,
- monitorowanie realizacji wymienionych przedsięwzięć i weryfikacja stopnia osiągnięcia celów przyjętych w strategii,
- monitorowanie i korygowanie czynności służących organizacji wdrażania strategii,
- monitorowanie aktualności treści strategii i ewentualne ich korygowanie.

Dla skutecznego wdrożenia strategii niezbędne jest³¹:

- 1) wyznaczenie podmiotu odpowiedzialnego za organizację i koordynację procesu wdrażania strategii;
- 2) określenie zadań wyznaczonego podmiotu w zakresie wdrażania strategii;
- 3) wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań wskazanych w strategii;
- 4) zdefiniowanie roli organu stanowiącego i wykonawczego samorządu w procesie wdrażania strategii;
- 5) wskazanie źródła finansowania realizacji zadań mających doprowadzić do osiągnięcia postawionych w strategii celów.

Przyjęto, iż za organizację i koordynację procesu wdrażania strategii odpowiada zespół powołany zarządzeniem prezydenta miasta pod przewodnictwem zastępcy prezydenta miasta. Zadania zespołu to:

- zbieranie i agregacja danych uzyskanych w drodze monitoringu od podmiotów bezpośrednio realizujących działania zaplanowane w strategii,
- opracowywanie i przedstawianie rocznego sprawozdania z przebiegu realizacji strategii dla miasta,
- koordynowanie działań i projektów podejmowanych przez podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych przedsięwzięć wynikających ze strategii,

³¹ por.: *Dylematy rozwoju lokalnego i regionalnego na początku XXI wieku* red. St. Korenik, A. Dybała, str. 191; wyd. UE we Wrocławiu, 2010, źródło: ww.sztando.pl/.../42_wdrazanie_strategii_rozwoju_jednostki_samorzad.

- bieżące konsultowanie i doradzanie innym podmiotom w sprawach związanych z procesem wdrażania strategii.

W harmonogramie realizacji strategii wskazuje się podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań i przedsięwzięć zaplanowanych w strategii wyznaczając im rolę koordynującego, realizatora lub partnera. Instytucje te współpracują z Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bytomiu w zakresie wdrażania i monitorowania strategii zgodnie z przyjętymi wspólnie zasadami, określonymi w zarządzeniu prezydenta miasta.

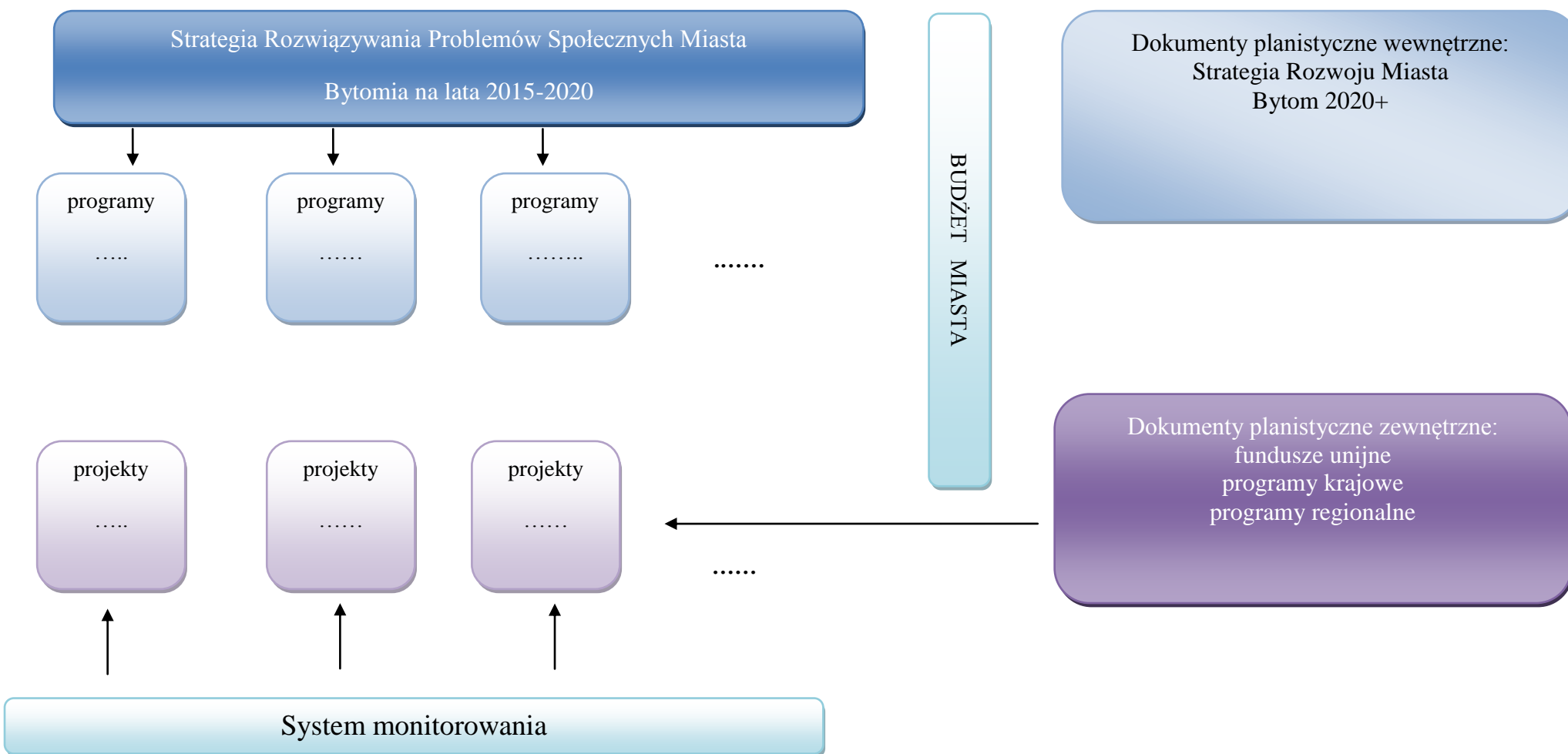
Praktyczna realizacja działań strategii polega w szczególności na opracowywaniu i wdrażaniu programów tematycznych przewidzianych w przepisach, tj.:

- programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- programu przeciwdziałania narkomanii,
- programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- programu wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- programów wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej.

Ponadto, w związku z dostępnością zewnętrznych źródeł finansowania możliwe jest wspieranie realizacji celów strategii poprzez opracowanie i wdrażanie projektów w ramach konkursów ogłaszanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i programów krajowych.

Organy miasta: stanowiący i wykonawczy zapewniają warunki realizacji zapisów strategii w drodze stosownych uchwał i zarządzeń odnoszących się do ram merytorycznych i finansowych strategii. W każdym roku budżetowym zostaną określone źródła finansowania i konkretne kwoty, przeznaczone na wydatki związane z realizacją zadań wskazanych w strategii.

Schemat wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020

Rysunek 6. Schemat wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020
Źródło: Opracowanie własne

10. Monitorowanie i ewaluacja przebiegu realizacji strategii

Z procesem wdrażania strategii wiąże się nieodłącznie ewaluacja i system monitorowania całego przebiegu realizacji, polegający na pozyskiwaniu i analizowaniu ilościowych i jakościowych danych dotyczących wdrażanych rozwiązań. Wskaźniki zdefiniowane dla każdego celu wyznaczonego w strategii posłużą do oceny poziomu ich osiągnięcia. Stopień realizacji przedsięwzięć mierzony wskaźnikami może wpływać na modyfikację przyjmowanych w następnych latach działań i celów.

Wskaźniki te będą brane pod uwagę przy opracowaniu sprawozdań z realizacji działań strategii przez poszczególne podmioty. Pozwoli to ocenić przebieg i dynamikę interwencji, stwarzając warunki do dokonywania stosownych korekt na bieżąco. Następnie sprawozdania poszczególnych podmiotów będą prezentowane w corocznym raporcie, który zostanie przedłożony prezydentowi miasta na koniec maja rok poprzedni. Nieosiągnięcie założonych parametrów jakościowych i ilościowych (pożądanych zmian i ich wielkości) będzie przedmiotem analizy i ewentualnych uchwał korygujących.

Monitoring będzie zatem dotyczyć:

- oceny przebiegu realizacji strategii tj. jej celów, programów i działań,
- oceny uzyskiwanych efektów rozwoju społecznego oraz poprawy warunków życia społecznego mieszkańców miasta.

Dane pozyskane w trakcie monitoringu z jednej strony dostarczać będą informacji pozwalających ocenić na ile udało się osiągnąć zakładane cele, z drugiej zaś, pozwolą dokonywać korekt odnośnie przyjętych założeń, gdyby pojawiły się okoliczności, których nie dało się przewidzieć.

Monitoring strategii umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i działań oraz stopnia osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Proces monitorowania obejmuje:

- zdefiniowanie wskaźników dla poszczególnych celów strategii,
- określenie procedury monitorowania,
- wyznaczenie jednostek i osób odpowiedzialnych za pozyskiwanie, przetwarzanie i udostępnianie poszczególnych grup wskaźników,

- koordynowanie procesu monitorowania i administrowania bazą danych.

Wskaźniki wykorzystywane do oceny stopnia realizacji strategii zostały umieszczone w siatce celów i działań dla poszczególnych obszarów oddziaływania strategii. Podmioty odpowiedzialne za działania uznane jako służące osiągnięciu celów, odpowiadają za przekazanie informacji i danych dokumentujących ich realizację do podmiotu odpowiedzialnego za organizację i koordynację procesu wdrażania strategii zgodnie z zasadami wynikającymi z karty monitoringu (załącznik nr 1).

Schemat procedury monitorowania³²

Rysunek 7. Schemat procedury monitorowania³³

Przyjęto następujące sposoby zbierania informacji :

- rejestracja procesu – w formie okresowych informacji na koniec każdego roku budżetowego z przeprowadzonych działań ujętych w strategii, opracowywanych przez poszczególne instytucje pomocy i integracji społecznej w mieście w ramach czynności sprawozdawczych,
- ocena zasobów w pomocy społecznej – sprawozdanie realizowane na podstawie zapisów ustawy o pomocy społecznej przez MOPR we współpracy z innymi instytucjami pomocy i integracji społecznej,
- sprawozdanie MPiPS – 03, realizowane przez MOPR,

³² por.: projekt: *Podniesienie jakości działania urzędów(...)* źródło: www.morawica.pl/UserFiles/File/pdf/strtegia/5.pdf

³³ opracowanie na podstawie j.w.

- opracowanie i analiza danych statystyki narodowej wykonane zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami przez jednostki organizacyjne miasta.

W okresach rocznych dokonywana będzie analiza przebiegu działań wynikających ze strategii w formie i na zasadach ustalonych przez naczelnika Wydziału Polityki Społecznej UM w Bytomiu. Za zbieranie i opracowanie rocznych sprawozdań odpowiadają kierownicy poszczególnych jednostek organizacyjnych w gminie. Sprawozdania na koniec każdego roku przekazywane będą bezpośrednio do Wydziału Polityki Społecznej UM, gdzie przygotowane zostaną zbiorcze informacje służące opracowaniu raportu ilustrującego zakres i poziom realizacji działań ujętych w strategii.

Ewaluacja strategii

W wyniku monitoringu zebrane zostaną informacje, które następnie będą wykorzystywane w procesie ewaluacji. Plan ewaluacji stanowi *załącznik nr 2*.

Cele ewaluacji

1. Ocena skuteczności oddziaływań podejmowanych przez instytucje pomocy i integracji społecznej w związku z realizacją strategii.
2. Wskazanie sposobów działania przyczyniających się do wzrostu skuteczności interwencji służb i instytucji zaangażowanych w proces pomocy.

Obszary badawcze dla ewaluacji

1. Metody i formy działań podejmowanych przez instytucje pomocy i integracji społecznej w ramach zadań własnych w związku z realizacją strategii.

Okresy ewaluacji

Przewiduje się przeprowadzanie ewaluacji cząstkowych na końcu każdego roku realizacji strategii w powiązaniu z okresami sprawozdawczości poszczególnych instytucji i harmonogramem monitoringu. Ewaluacja końcowa będzie przeprowadzona po zakończonym okresie realizacji strategii.

Metody ewaluacji

- metody ilościowe: analizy statystyczne, analizy finansowe,
- metody jakościowe: analiza dokumentacji, analizy społeczne (ankiety).

Na podstawie sprawozdań za rok 2015 określone zostaną wartości wskaźników zdefiniowanych dla poszczególnych celów i działań ujętych w strategii, stanowiąc one będą wartość wyjściową dla oceny

stopnia dokonywanych zmian. W kolejnych latach, zgodnie z przyjętą procedurą monitoringu, dokonywana będzie ocena poziomu osiągniętych rezultatów w odniesieniu do wartości z roku sprawozdawczego 2016.

11. Spodziewane efekty realizacji strategii – prognoza zmian w zakresie objętym strategią

W wyniku realizacji działań zaplanowanych w strategii spodziewane są następujące zmiany:

w obszarze I – Bezrobocie:

- nastąpi zacieśnienie współpracy pomiędzy pracodawcami, instytucjach rynku pracy, pomocy społecznej i innymi partnerami na rzecz przeciwdziałania bezrobociu,
- wzrośnie liczba osób, które skorzystają z propozycji aktywizujących form wsparcia przygotowujących do zatrudnienia,
- zwiększy się liczba inicjatyw w ramach ekonomii społecznej oraz liczba miejsc pracy powstałych w wyniku samozatrudnienia,
- wzrośnie liczba osób, które podniosą swoje kwalifikacje zawodowe poprzez korzystanie ze szkoleń, kursów i doradztwa zawodowego;

w obszarze II – Jakość życia społecznego:

- nastąpi poprawa warunków realizacji i poziomu usług społecznych dzięki przeprowadzonym modernizacjom budynków infrastruktury społecznej i rozwojowi oferty pomocy,
- poprawi się jakość warunków zamieszkania oraz poszerzą się możliwości zaspokajania potrzeb mieszkaniowych,
- podniesie się skuteczność i efektywność realizowanych działań pomocowych dzięki rozwojowi współpracy i integracji instytucji i organizacji pomocowych,

podniesie się poziom bezpieczeństwa i zaufania społecznego oraz aktywizacji lokalnych środowisk sąsiedzkich na rzecz samopomocy;

w obszarze III – Dysfunkcje społeczne:

- nastąpi poprawa skuteczności oddziaływań profilaktycznych i terapeutycznych wobec osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień, dzięki zacieśnieniu współpracy pomiędzy specjalistami z różnych instytucji pomocowych oraz ustawicznemu podnoszeniu kwalifikacji kadr,
- wzrośnie poziom reintegracji społecznej i zawodowej osób bezdomnych dzięki wdrożeniu standardów pomocy w pracy terapeutycznej;

w obszarze IV- Rodzina:

- nastąpi poprawa jakości życia osób starszych, poprzez wspieranie ich aktywności życiowej, podnoszenie jakości usług opiekuńczych środowiskowych i stacjonarnych oraz rozwój inicjatyw samopomocowych,
- nastąpi poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, dzięki wspieraniu ich samodzielności życiowej i zawodowej oraz rozwój form opieki środowiskowej i instytucjonalnej,
- rodziny niewydolne wychowawczo i dysfunkcyjne uzyskają kompleksowe wsparcie specjalistyczne w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dzięki wdrożeniu aktywizujących metod pracy i ciągłemu podnoszeniu umiejętności zawodowych kadry instytucji pomocowych,
- dzieci kierowane do rodzinnej pieczy zastępczej objęte zostaną profesjonalnym wsparciem psychologiczno-terapeutycznym oraz pomocą w przygotowaniu do samodzielnego, dorosłego życia w społeczeństwie.

Obszar: I. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY					
Cel główny dla obszaru I. Dostępność ofert pracy oraz usług wspierających osoby bezrobotne w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych umożliwiających powrót do zatrudnienia					
Cel operacyjny I.1. Funkcjonująca, międzyinstytucjonalna współpraca publicznych i niepublicznych podmiotów rynku pracy w ramach lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja ³⁴	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
I.1.1. Inicjowanie i realizacja lokalnych projektów reintegracji zawodowej i działań aktywizujących przy udziale publicznych i niepublicznych partnerów rynku pracy	sprawozdania z działalności	PUP, CIS	na koniec roku budżetowego	PUP	liczba zrealizowanych projektów

³⁴ Jako Instytucje należy rozumieć – instytucje działające w danym obszarze na dzień opracowania przedmiotowej strategii. Przy czym w trakcie realizacji strategii na bieżąco będą monitorowane instytucje działające w odpowiednich obszarach.

I.1.2. Realizacja działań aktywizacyjnych ze środków Funduszu Pracy i środków EFS, zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w szczególności w formie: prac społecznie użytecznych, zatrudnienia wspieranego, socjalnego, staży, robót publicznych, prac interwencyjnych, doposażenia stanowisk pracy, zwiększania mobilności geograficznej	rejstry spraw, umowy z realizatorami, sprawozdania z działalności	PUP, CIS, MOPR	na koniec roku budżetowego	PUP	liczba osób skierowanych do działań aktywizujących i programów
I.1.3. Współpraca z pracodawcami w zakresie pośrednictwa pracy i w organizowaniu aktywnych oraz wspieranych form wdrażania do pracy osób bezrobotnych	rejstry spraw, sprawozdania z działalności	PUP	na koniec roku budżetowego		liczba współpracujących pracodawców
Cel operacyjny I.2. Rozwój inicjatyw ekonomiczno - gospodarczych na rzecz tworzenia miejsc i ofert pracy					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
I.2.1. Świadczenie usług doradczych i wspierających inicjatywy gospodarcze w ramach ekonomii społecznej	rejstry spraw, sprawozdania z działalności	PUP, MOPR, CIS	na koniec roku budżetowego	PUP	liczba miejsc pracy powstałych w ramach inicjatyw ekonomii społecznej wspartych przez PUP

I.2.2. Pomoc bezrobotnym w przystępowaniu do funkcjonujących przedsiębiorstw społecznych bądź w tworzeniu własnych miejsc pracy poprzez dostarczanie usług i instrumentów służących samozatrudnieniu	rejstry spraw, rejstry umów z beneficjentami, sprawozdania z działalności	PUP, MOPR, CIS	na koniec roku budżetowego	PUP	liczba osób które skorzystały z jednorazowych środków na otwarcie własnej działalności gospodarczej
Cel operacyjny I.3. Dostępna, zróżnicowana oferta zdobywania kwalifikacji doświadczenia zawodowego dla osób o dużych deficytach pracowniczych.					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
I.3.1. Umożliwianie osobom bezrobotnym uzupełniania edukacji formalnej, zdobywania kwalifikacji zawodowych, poszukiwanych na lokalnym rynku pracy poprzez szkolenia i kursy dające uprawnienia do wykonywania zawodu	rejstry skierowań, wykazy szkoleń, sprawozdania z działalności	PUP	na koniec roku budżetowego	PUP	liczba osób uczestniczących w szkoleniach, kursach, uzupełnieniu edukacji formalnej
I.3.2. Świadczenie usług poradnictwa zawodowego oraz opracowywanie IPD służących przewyciężaniu ograniczeń i deficytów osobistych, utrudniających podjęcie i utrzymanie zatrudnienia	rejstry spraw, rejstry bezrobotnych, sprawozdania z działalności	PUP	na koniec roku budżetowego		liczba osób objętych poradnictwem zawodowym liczba osób objętych IPD

I.3.3. Podejmowanie inicjatyw w ramach partnerstwa zadaniowego PUP – MOPR – NGO – CIS dla realizacji modułów aktywizacji zawodowej i społecznej w ramach programów rynku pracy	umowy partnerstwa, rejestry spraw, rejestr bezrobotnych, sprawozdania z działalności	PUP, MOPR, CIS, NGO	na koniec roku budżetowego	PUP	liczba osób bezrobotnych uczestniczących w programach rynku pracy
I.3.4. Realizacja indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego na bazie funkcjonujących CIS i KIS	wykazy uczestników, sprawozdania z działalności	CIS, MOPR	na koniec roku budżetowego		liczba osób objętych zatrudnieniem socjalnym i wspieranym
Obszar oddziaływania: II. JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZNEGO					
Cel główny dla obszaru II. Godne, bezpieczne warunki życia i zamieszkania mieszkańców w zmodernizowanej przestrzeni publicznej i społecznej miasta					
Cel operacyjny II.1. Adekwatna do potrzeb mieszkańców infrastruktura społeczna oraz profesjonalna oferta usług społecznych.					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
II.1.1. Poprawa infrastruktury placówek świadczących usługi społeczne dla mieszkańców	sprawozdania finansowe	jednostki pomocy społecznej	na koniec roku budżetowego	Wydział Polityki Społecznej UM Bytom	wielkość środków finansowych wykorzystanych na poprawę infrastruktury społecznej miasta
II.1.2. Zapewnianie całorocznej oferty zajęć rozwojowych, kulturalnych i sportowych dla mieszkańców, w szczególności dla dzieci i młodzieży w placówkach kultury i klubach sportowych	sprawozdania z działalności	jednostki kultury i kluby sportowe	na koniec roku budżetowego		liczba uczestników korzystających z danej oferty

II.1.3. Poszerzanie oferty usług społecznych na zasadach zlecenia i powierzenia zadań – współpraca z organizacjami pozarządowymi i partnerami sektora prywatnego oraz przy współudziale mieszkańców, w ramach lokalnych inicjatyw społecznych	rejestry spraw, sprawozdania finansowe	UM Bytom, NGO	na koniec roku budżetowego	Wydział Polityki Społecznej UM Bytom	liczba zleconych zadań wielkość środków finansowych wykorzystanych na realizację usług społecznych zleconych organizacjom pozarządowym
Cel operacyjny II.2. Zwiększenie i poprawa jakości gminnego zasobu mieszkaniowego (mieszkania komunalne, lokale socjalne, mieszkania wspomagane).					
przedmiot monitoringu : działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
II.2.1. Wdrażanie programów samopomocowych przy współdziałaniu służb miejskich, instytucji pomocy i integracji społecznej oraz NGO w zakresie remontu wytypowanych, komunalnych zasobów mieszkaniowych przeznaczonych dla osób najuboższych	wykaz lokali, sprawozdania finansowe, sprawozdania z działalności	jednostka zarządzająca zasobami mieszkaniowymi, NGO	na koniec roku budżetowego	Wydział Polityki Społecznej UM Bytom	liczba wyremontowanych lokali socjalnych i mieszkań wspomaganych
II.2.2. Realizacja programów oddłużania zaległości z tytułu korzystania z mieszkań	rejestry spraw, sprawozdania finansowe, wykazy osób,	jednostka zarządzająca zasobami mieszkaniowymi, NGO	na koniec roku budżetowego		wysokość odpracowanych zaległości liczba osób objętych programem
II.2.3. Udzielanie czasowego wsparcia lokalowego osobom pozbawionym mieszkania w formie mieszkań wspomaganych i socjalnych	wykazy osób, rejestry umów najmu, sprawozdania z działalności,	jednostka zarządzająca zasobami mieszkaniowymi, UM Bytom	na koniec roku budżetowego		liczba osób / rodzin oczekujących na przyznanie lokalu socjalnego liczba zawartych umów najmu lokali socjalnych w danym roku

II.2.4. Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych osobom niezdolnym do samodzielnej egzystencji w formie miejsc pobytu w placówkach stacjonarnych	wykaz skierowań sprawozdanie z działalności, MPiPS-03	MOPR	na koniec roku budżetowego	Wydział Polityki Społecznej UM Bytom	liczba osób korzystających z miejsc pobytu w opiece stacjonarnej
Cel operacyjny II.3. Skuteczny system organizacji i zarządzania społecznymi zadaniami publicznymi, pozwalający osiągać cele polityki społecznej.					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
II.3.1. Wdrażanie specjalistycznych form wsparcia dla klientów pomocy społecznej	rejestr osób, OZPS, MPiPS - 03	MOPR	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań	Wydział Polityki Społecznej UM Bytom	liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej
II.3.2. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, integrujących działania instytucji pomocy i integracji społecznej	sprawozdania z działalności	UM Bytom, MOPR	na koniec roku budżetowego		liczba realizowanych projektów
II.3.3 Dostosowywanie warunków pracy oraz struktury organizacyjnej jednostek pomocy i integracji społecznej do potrzeb wynikających z diagnozy społecznej	OZPS, sprawozdania z działalności	jednostki pomocy społecznej	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba środowisk przypadająca na 1 pracownika socjalnego w opiece środowiskowej
II.3.4. Udzielanie pomocy finansowej osobom uprawnionym w formach i na zasadach przewidzianych w obowiązujących przepisach prawa	rejestr osób, OZPS, MPiPS – 03	MOPR	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba wypłaconych świadczeń wg rodzaju

II.3.5. Pozyskiwanie i dystrybucja pomocy żywnościowej dla najuboższych mieszkańców w tym we współpracy z organizacjami pozarządowymi	rejestry spraw, sprawozdania z działalności	MOPR NGO	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań	Wydział Polityki Społecznej UM Bytom	liczba ton rozdystrybuowanej żywności
II.3.6. Zapewnienie ochrony bezpośredniej pracownikom służb społecznych w warunkach wymagających reakcji na zachowania zagrażające życiu lub zdrowiu	sprawozdania z działalności	MOPR	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej
Cel operacyjny II.4. Odbudowa więzi sąsiedzkich i przywracanie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych zdegradowanym dzielnicom i osiedlom mieszkaniowym					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
II.4.1. Aktywizowanie środowisk sąsiedzkich przy wykorzystaniu metody organizacji społeczności lokalnej	sprawozdania z działalności	MOPR	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań	Wydział Polityki Społecznej UM Bytom	liczba osób objętych programami
II.4.2. Realizacja programu rewitalizacji w dzielnicach i osiedlach z uwzględnieniem aktywnej roli mieszkańców	sprawozdania z działalności	jednostki pomocy społecznej, UM w Bytomiu	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba zadań realizowanych w ramach budżetu obywatelskiego

Cel operacyjny II.5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa w mieście					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
II.5.1. Współpraca straży, służb i instytucji w ramach realizacji zadań wynikających z miejskiego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego	sprawozdania z działalności	Straż Miejska, Policja, CIK i PU	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań	Pełnomocnik Prezydenta ds. Bezpieczeńst wa Miasta	liczba przestępstw w siedmiu kategoriach przestępczości
II.5.2. Prowadzenie akcji edukacyjnych na temat negatywnych skutków przemocy i zachowań agresywnych oraz kształtujących postawy braku tolerancji społecznej wobec aktów agresji i przemocy	harmonogram działań, sprawozdania z działalności	Straż Miejska, Policja, MOPR, ZI	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba przeprowadzonych prelekcji, warsztatów i debat społecznych
II.5.3. Objęcie systemem monitoringu wizyjnego całego miasta wraz z opracowaniem procedur podejmowania interwencji przez służby porządkowe	raporty, sprawozdania z działalności	Straż Miejska	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba interwencji domowych i ulicznych policji i służb porządkowych liczba punktów obserwacyjnych

Obszar oddziaływania: III. DYSFUNKCJE SPOŁECZNE
Kierunek oddziaływania: Profilaktyka zjawiska uzależnień oraz udzielanie skutecznej pomocy terapeutycznej

Cel główny dla obszaru III.
Przeciwdziałanie uzależnieniom i ograniczanie ich negatywnych skutków społecznych

Cel operacyjny III.1. Poprawa skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych i terapii uzależnień.

przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
III.1.1. Podejmowanie współpracy zadaniowej pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze problematyki uzależnień	rejstry spraw	jednostki pomocy społecznej, NGO, CIK i PU	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań	CIK i PU	liczba rodzin/osób objętych specjalistyczną pomocą
III.1.2. Świadczenie pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym i współuzależnionym	rejstry spraw, sprawozdania z działalności	CIK i PU, ŚDS „Integracja”, NGO	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba osób objętych terapią
III.1.3. Podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów w zakresie ich działań profilaktycznych i terapeutycznych w formie szkoleń i supervizji	wykazy osób, sprawozdania, OZPS	jednostki pomocy społecznej, CIK i PU	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba osób, objętych działaniami edukacyjno – szkoleniowymi
III.1.4. Prowadzenie miejskich kampanii i działalności edukacyjnej na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom	harmonogram działań, sprawozdania z działalności	UM w Bytomiu, jednostki pomocy społecznej, NGO, CIK i PU	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba prowadzonych kampanii społecznych

III.1.5. Monitorowanie i kreowanie lokalnej polityki sprzedaży alkoholu	rejestr zezwoleń	UM w Bytomiu, MKRPA	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań	CIK i PU	liczba punktów sprzedaży alkoholu w mieście
Cel operacyjny III.2. Reintegracja społeczno – zawodowa osób bezdomnych w ramach społeczności lokalnej mieszkańców Bytomia					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
III.2.1. Współpraca instytucji pomocy i integracji społecznej w realizacji programów zmierzających do reintegracji zawodowej i społecznej osób bezdomnych	rejestry spraw, sprawozdania z działalności	MOPR, CIS, PUP	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań	MOPR	liczba osób bezdomnych objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności i indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego
III.2.2. Wdrażanie programów terapii uzależnień dla osób bezdomnych	rejestry spraw, sprawozdania z działalności	CIK i PU, MOPR	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba osób bezdomnych objętych programem terapii
III.2.3. Świadczenie podstawowej pomocy osobom bezdomnym zgodnie z obowiązującym standardem	rejestry spraw, sprawozdania z działalności	MOPR	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdań		liczba osób objętych wsparciem

Obszar oddziaływania: IV. RODZINA

Cel główny dla obszaru IV.

Rodzina wypełniająca w sposób prawidłowy swoje funkcje

Cel operacyjny IV.1. Tworzenie warunków dla utrzymania samodzielności życiowej i aktywnego udziału seniorów w życiu społecznym.

przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
IV.1.1. Promocja aktywnego stylu życia i samoorganizacji seniorów: wspieranie różnorodnych form spędzania czasu i rozwoju zainteresowań osób starszych	rejestr spraw	UM Bytom, MOPR, BCW	na koniec roku budżetowego	MOPR	liczba wydanych kart seniora
IV.1.2. Rozwijanie oferty środowiskowych usług opiekuńczych i opiekuńczych specjalistycznych dla seniorów w miejscu ich zamieszkania	sprawozdanie z działalności, OZPS, MPiPS – 03, rejestry spraw	MOPR, BCW, ŚDS „Integracja”	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdawczości		liczba inicjatyw samopomocowych realizowanych w środowisku seniorów liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i opiekuńczych specjalistycznych
IV.1.3. Podejmowanie inicjatyw na rzecz integracji międzypokoleniowej i przeciwdziałanie wykluczeniu seniorów	sprawozdanie z działalności	MOPR, NGO, BCW	na koniec roku budżetowego		liczba podjętych inicjatyw dot. przeciwdziałania wykluczeniu, w tym cyfrowemu

IV.1.4. Prowadzenie oraz rozwój opieki stacjonarnej zgodnie z wymaganym standardem dla osób niezdolnych do samodzielnego zaspokajania potrzeb życiowych w środowisku zamieszkania	sprawozdanie z działalności, OZPS, MPiPS – 03, rejstry spraw	DPS, UM w Bytomiu, MOPR, BCW	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdawczości	MOPR	liczba miejsc w opiece stacjonarnej liczba osób z Bytomia korzystających z opieki stacjonarnej koszt ponoszony przez gminę Bytom z tytułu umieszczenia mieszkańca w DPS
Cel operacyjny IV.2. Tworzenie warunków dla utrzymania samodzielności życiowej i aktywnego udziału osób niepełnosprawnych życia w społecznym					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
IV.2.1. Wspieranie osób niepełnosprawnych w osiąganiu życiowej samodzielności adekwatnej do możliwości wynikających ze stanu zdrowia w ramach oferty środowiskowej placówek pomocy i integracji społecznej	rejstry spraw, sprawozdanie z działalności, OZPS MPiPS- 03	jednostki pomocy społecznej	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdawczości	Wydział Polityki Społecznej UM Bytom	liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą wg form wsparcia
IV.2.2. Organizowanie pomocy w środowisku zamieszkania w formie usług i świadczeń dla osób niepełnosprawnych	rejstry spraw, sprawozdanie z działalności	ŚDS „Integracja”, MOPR,	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdawczości		liczba osób korzystających z usług ŚDS i usług specjalistycznych
IV.2.3. Wspieranie rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczych w środowisku zamieszkania	rejstry spraw, sprawozdanie z działalności	MOPR, NGO	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdawczości		liczba osób objętych wsparciem

IV.2.4. Wspieranie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym i korzystanie z przysługujących uprawnień	rejestr spraw	UM Bytom, MOPR	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdawczości		liczba osób, które otrzymały dofinansowanie na likwidację barier architektonicznych w miejscu zamieszkania
Cel operacyjny IV.3. Wzrost skuteczności i dostępności różnorodnych form pomocy dla rodzin niewydolnych wychowawczo i dysfunkcyjnych					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
IV.3.1. Wspieranie rodziców w wypełnianiu zadań opiekuńczo - wychowawczych przy wykorzystaniu świadczeń, specjalistycznych usług doradczych i opiekuńczych w formie instytucjonalnej i w ramach programów rządowych	sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	MOPR, NGO, PPP	na koniec roku budżetowego wg okresu sprawozdawczości,	MOPR	liczba rodzin objętych wsparciem w ramach programów pomocowych
IV.3.2. Wdrażanie aktywizujących metod pracy z rodzinami w oparciu o kontrakt socjalny i usługi asystenta rodziny w rodzinach o dużych deficytach w zakresie umiejętności opiekuńczo –wychowawczych	rejestr spraw, sprawozdania z działalności	MOPR	na koniec roku budżetowego wg okresu sprawozdawczości,		liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny liczba rodzin, z którymi zawarto kontrakt socjalny

IV.3.3. Pomoc w samoorganizacji rodziców poprzez inicjowanie powstawania grup samopomocowych	sprawozdania z działalności	ZI	na koniec roku budżetowego, wg okresu sprawozdawczości	MOPR	liczba utworzonych grup samopomocowych
Cel operacyjny IV.4. Skuteczna i kompleksowa pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
IV.4.1. Koordynowanie współpracy służb i instytucji pomocy w realizacji zadań na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc	rejestr spraw, sprawozdania z działalności	ZI, CIK i PU, MOPR, PPP, jednostki oświaty, jednostki ochrony zdrowia, Policja, MKRPA	na koniec I kwartału roku następującego po roku, którego sprawozdanie dotyczy	ZI	liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty
IV.4.2. Organizowanie pomocy psychologicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej i udzielanie czasowego schronienia dla osób doświadczających przemocy oraz prowadzenie programu korekcyjno – edukacyjnego dla stosujących przemoc	rejestr spraw, sprawozdania z działalności	CIK i PU, MOPR, PPP	na koniec I kwartału roku następującego po roku, którego sprawozdanie dotyczy		liczba osób, które ukończyły program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy
IV.4.3. Podnoszenie kompetencji służb realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	rejestr spraw, sprawozdania z działalności	UM w Bytomiu, ZI, CIK i PU	na koniec I kwartału roku następującego po roku, którego sprawozdanie dotyczy		liczba przeprowadzonych szkoleń oraz osób biorących w nich udział

Cel operacyjny IV.5. Zapewnienie prawidłowych warunków bytowych i rozwojowych dzieciom kierowanym do pieczy zastępczej i usamodzielnianym					
przedmiot monitoringu: działanie	narzędzie monitoringu	Instytucja	okresy raportowania	koordynator	Wskaźniki
IV.5.1. Rozwijanie różnorodnych form sprawowania pieczy zastępczej – w tym w szczególności typu rodzinnego	rejestr spraw, sprawozdania z działalności, MPiPS – 03	MOPR	wg okresu sprawozdawczości	MOPR	liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych formach pieczy zastępczej
IV.5.2. Świadczenie profesjonalnego wsparcia, psychologiczno - pedagogicznego, w tym terapeutycznego oraz finansowego rodzinom zastępczym	rejestr spraw, sprawozdania z działalności	MOPR, PPP	wg okresu sprawozdawczości		liczba rodzin, które skorzystały z porad psychologicznych dla rodzin zastępczych
IV.5.3. Podejmowanie działań przygotowujących wychowanków pieczy zastępczej do samodzielnego życia i prowadzenia gospodarstwa domowego w formie mieszkań chronionych oraz do podjęcia aktywności zawodowej	rejestr spraw, sprawozdania z działalności	MOPR, placówki opiekuńczo – wychowawcze, NGO	wg okresu sprawozdawczości		liczba usamodzielnionych wychowanków, którzy skorzystali z przygotowania społecznego – zawodowego
IV.5.4. Wspieranie młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą w procesie usamodzielnienia	sprawozdania z działalności	MOPR	wg okresu sprawozdawczości		liczba indywidualnych programów usamodzielnienia

Załącznik nr 2
Schemat ewaluacji

Obszar interwencji / cel główny dla obszaru	Pytanie ewaluacyjne	Kryterium ewaluacji	Wskaźniki	Metody ewaluacji i monitoringu
<p>Obszar I. Bezrobocie i rynek pracy</p> <p>Cel główny: Dostępność ofert pracy oraz usług wspierających osoby bezrobotne w zdobywaniu i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych</p>	<p>W jakim stopniu realizowane działania przyczyniły się do zmiany sytuacji osób bezrobotnych objętych oddziaływaniem i umożliwiły im powrót do zatrudnienia?</p>	<p>Skuteczność</p>	<p>liczba miejsc pracy powstałych w ramach inicjatyw ekonomii społecznej wspartych przez PUP (I.2.1.)</p> <p>liczba osób, które skorzystały z jednorazowych środków na otwarcie własnej działalności gospodarczej (I.2.2.)</p> <p>liczba osób bezrobotnych uczestniczących w programach rynku pracy (I.2.3.)</p>	<p>metody statystyczne, analiza dokumentów</p> <p><u>monitoring:</u> rejstry spraw, sprawozdania</p>
<p>Obszar II. Jakość życia społecznego</p> <p>Cel główny: Godne, bezpieczne warunki życia i zamieszkania mieszkańców w zmodernizowanej przestrzeni publicznej i społecznej miasta</p>	<p>Czy podjęte działania przyczyniły się do poprawy jakości życia mieszkańców Bytomia?</p>	<p>trafność/adekwatność</p> <p>skuteczność efektywność</p>	<p>wielkość środków finansowych wykorzystanych na poprawę infrastruktury społecznej miasta (II.1.1.)</p> <p>liczba wyremontowanych lokali socjalnych i mieszkań wspomaganych (II.2.1.)</p> <p>liczba osób/ rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej (II.3.1.)</p> <p>liczba wypłaconych świadczeń wg rodzaju (II.3.4.)</p> <p>liczba zadań realizowanych w ramach budżetu obywatelskiego (II.4.2.)</p> <p>liczba przestępstw w siedmiu kategorii przestępczości (II.5.1.)</p>	<p>metody statystyczne, analizy finansowe, analizy społeczne, analiza dokumentów</p> <p><u>monitoring:</u> rejstry spraw, sprawozdania finansowe, sprawozdania z działalności</p>

<p>Obszar III. Dysfunkcje społeczne</p> <p>Cel główny: Przeciwdziałanie uzależnieniom i ograniczanie ich negatywnych skutków społecznych</p>	<p>Czy realizowane działania przyczyniły się do zmniejszenia liczby rodzin dotkniętych uzależnieniami?</p> <p>Czy realizowane działania przyczyniły się do ograniczenia negatywnych skutków społecznych uzależnień?</p>	<p>skuteczność</p>	<p>liczba rodzin/osób objętych specjalistyczną pomocą (III.1.1.)</p> <p>liczba osób bezdomnych objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności i indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego (III.2.1.)</p>	<p>metody statystyczne analiza dokumentów</p> <p><u>monitoring:</u> rejstry spraw, sprawozdania z działalności</p>
<p>Obszar IV. Rodzina</p> <p>Cel główny: Rodzina wypełniająca w sposób prawidłowy swoje funkcje</p>	<p>W jakim stopniu podjęte działania przyczyniły się do prawidłowego funkcjonowania rodzin?</p>	<p>skuteczność</p>	<p>liczba inicjatyw samopomocowych realizowanych w środowisku seniorów (IV.1.2.)</p> <p>liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą wg form wsparcia (IV.2.1.)</p> <p>liczba rodzin objętych wsparciem w ramach programów pomocowych (IV.3.1.)</p> <p>liczba rodzin, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy doradczej i terapeutycznej dla rodzin zastępczych (IV.5.2.)</p>	<p>metody statystyczne analizy społeczne analiza dokumentów</p> <p><u>monitoring:</u> rejstry spraw, sprawozdania z działalności</p>

W pracach nad opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia udział brali:³⁵:

- 1) Latacz Aneta – Zastępca Prezydenta Miasta Bytomia;
- 2) Baranowski Grzegorz – Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych w Bytomiu;
- 3) Bonczek Elżbieta – Dom Dziecka Nr 1 w Bytomiu;
- 4) Bronder-Wiśniowska Natalia – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu;
- 5) Bubniak Aleksandra – Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałaniu Uzależnieniom w Bytomiu;
- 6) Buszka Paulina – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Polityki Społecznej;
- 7) Chłopecka Hanna – Bytomski Ośrodek Promocji Zdrowia;
- 8) Czaja Joanna – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Polityki Społecznej;
- 9) Delong Joanna – Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Intelktualnie „Fantazja”;
- 10) Dziąsko Anna – Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Bytomiu;
- 11) Gawronowska-Froń Bożena – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Edukacji;
- 12) Gawliczek Karolina – Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałaniu Uzależnieniom w Bytomiu;
- 13) Głuch Teresa – Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Bezpieczny Dom” w Bytomiu;
- 14) Goczół Lucjan – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Strategii i Funduszy Europejskich;
- 15) Grobelny Paulina – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Obrotu Nieruchomościami;
- 16) Haładus Magdalena – Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski w Bytomiu;
- 17) Jaguszewska Katarzyna – Miejski Ośrodek Opiekuńczy w Bytomiu;
- 18) Jałowiecka Aneta – Powiatowy Urząd Pracy w Bytomiu;
- 19) Jankowiak-Markwica Krystyna – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Kultury i Sportu;
- 20) Jurkiewicz Michał – Fundacja „Dom Nadziei” w Bytomiu;
- 21) Klocek Beata – Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu;
- 22) Kloska Agnieszka – Stowarzyszenie im św. Franciszka z Asyżu w Bytomiu;
- 23) Kopczyńska Aldona – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Edukacji;
- 24) Kopczyńska Renata – Środowiskowy Dom Samopomocy „Integracja” w Bytomiu;

³⁵ Lista sporządzona wg alfabetu

- 25) Kostek Andrzej – Rada Miejska w Bytomiu;
- 26) Kujawski Emilian – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu;
- 27) Kwiecińska Lucyna – Profilaktyczno-Terapeutyczna Świetlica Środowiskowa im. św. Elżbiety w Bytomiu;
- 28) Lesiczka Jolanta – Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” w Bytomiu;
- 29) Lipiński Adrian – Bytomski Teatr Tańca i Ruchu „ROZBARK”;
- 30) Łuczak Ilona – Bytomskie Centrum Kultury;
- 31) Maniecki Jacek – Rada Bytomskich Organizacji Pozarządowych;
- 32) Mazurkiewicz Magdalena – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Strategii i Funduszy Europejskich;
- 33) Musialik Katarzyna – Caritas Diecezji Gliwickiej;
- 34) Nowak-Kogut Joanna – Bytomskie Mieszkania;
- 35) Ordon Lesław – Bytomska Rada Działalności Organizacji Pożytku Publicznego;
- 36) Ostrowski Tadeusz – Urząd Miejski w Bytomiu Pełnomocnik ds. Bezpieczeństwa Miasta;
- 37) Panas Anna – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Kultury i Sportu;
- 38) Peć Bogdan – Fundacja „Dom Nadziei” w Bytomiu;
- 39) Płaczek Aleksandra – Żłobek Miejski Nr 1 w Bytomiu;
- 40) Rabus Robert – Rada Miejska w Bytomiu;
- 41) Rakowska Aleksandra – Powiatowy Urząd Pracy w Bytomiu;
- 42) Rabsztyn Beata – Bytomskie Mieszkania;
- 43) Sobczyk Gabriela – Bytomskie Mieszkania;
- 44) Sysik Joanna – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Obrotu Nieruchomościami
- 45) Szmelcer Marta – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bytomiu;
- 46) Szpak Rafał – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu
- 47) Torbus Jolanta – Centrum Integracji Społecznej w Bytomiu;
- 48) Tyburczyk Hildegarda Ewa – Bytomska Rada Seniorów;
- 49) Walaszek Stefan – Bytomskie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Odrodzenie”;
- 50) Wąsicka Bernadeta – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Polityki Społecznej;
- 51) Więclaw Jarosław – Urząd Miejski w Bytomiu Wydział Polityki Społecznej;
- 52) Witek Ryszard – Powiatowy Urząd Pracy w Bytomiu;
- 53) Wystup Ewa – Dom Pomocy Społecznej „Wędrowiec” w Bytomiu;
- 54) Zielony Aleksander – Straż Miejska w Bytomiu;
- 55) Ziomek Katarzyna – Szpital Specjalistyczny Nr 1 w Bytomiu;
- 56) Zygmundzik Beata – Polski Związek Niewidomych Koło w Bytomiu;
- 57) Żukowska Beata – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu.

Spis rysunków

Rysunek 1. Zidentyfikowane obszary problemowe i występujące w nich niekorzystne zjawiska społeczne	29
Rysunek 2. Obszary priorytetowe dla strategii rozwiązywania problemów społecznych.....	30
Rysunek 3. Uwarunkowania strategii rozwiązywania problemów społecznych.....	31
Rysunek 4. Obszary priorytetowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020 i odpowiadające im kierunki oddziaływania.....	49
Rysunek 5. Proces wyznaczania celu strategicznego.....	50
Rysunek 6. Schemat wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015 - 2020	76
Rysunek 7. Schemat procedury monitorowania.....	78

Spis wykresów

Wykres 1. Ludność wg wieku w stosunku do ogółu ludności w %	7
Wykres 2. Stopa bezrobocia w %	10
Wykres 3. Struktura bezrobotnych ze względu na kluczowe kryteria.....	11
Wykres 4. Struktura bezrobotnych ze względu na wiek	12
Wykres 5. Struktura bezrobotnych w 2014 r. ze względu na poziom wykształcenia	12
Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2014 r.	14
Wykres 7. Przyczyny korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej w 2014 r. w %	15
Wykres 8. Liczba rodzin objętych pomocą MOPR z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	17
Wykres 9. Struktura rodzin objęta pomocą MOPR z tytułu bezradności.....	17
Wykres 10. Liczba Niebieskich Kart w rodzinach uwikłanych w przemoc domową	18
Wykres 11. Liczba rodzin uwikłanych w przemoc domową.....	18
Wykres 12. Formy rodzinnej pieczy zastępczej	20
Wykres 13. Udział procentowy osób, które uzyskały orzeczenie i niepełnosprawności i stopień niepełnosprawności w podziale na kategorie wiekowe w 2014 roku.....	22
Wykres 14. Ocena natężenia problemów społecznych	28

Spis tabel

Tab. 1. Struktura wydatków z budżetu miasta wg działów w %.....	8 - 9
Tab. 2. Przyczyny korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej (%).....	15

Wykaz skrótów

ASOS – Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020

BCW – Bytomskie Centrum Wsparcia

CIK i PU – Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom

CIS – Centrum Integracji Społecznej

CKU – Centrum Kształcenia Ustawicznego

DPS – Dom Pomocy Społecznej

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

IPD – indywidualny program działania

KIS – Klub Integracji Społecznej

LGBT – z ang. Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOPR – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

MPiPS – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

NGO – organizacja pozarządowa (non governmental organization)

NK – Niebieska Karta

NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

OHP – Ochotnicze Hufce Pracy

OSI – Obszar Strategicznej Interwencji

OSIR – Ośrodek Sportu i Rekreacji

OZPS – ocena zasobów pomocy społecznej

PAI – Program Aktywizacja i Integracja

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PO WER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

PPP – Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

RIT – Regionalne Inwestycje Terytorialne

RPO WSL – Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

SC WSL – Subregion Centralny Województwa Śląskiego

SENIOR WIGOR – Wieloletni Program „Senior - Wigor” na lata 2015-2020

SPZOZ – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

SSE – Śląska Strefa Ekonomiczna

SWOT – analiza uwarunkowań funkcjonowania organizacji

ŚDS „Integracja” – Środowiskowy Dom Samopomocy „Integracja”

ŚUW – Śląski Urząd Wojewódzki

UM w Bytomiu – Urząd Miejski w Bytomiu

UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku

WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej

WUS – Wojewódzki Urząd Statystyczny

ZAZ – Zakład Aktywności Zawodowej

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie